Nummer 11 Donderdag 12 Maart 1931 31ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

Zuidelijk Minahassa Comité.

De eerste prijs, zijnde een reis ter waarde van f 1000.— is in Zeeland gevallen.

Vele prijzen zijn nog niet afgehaald.

Het comité zal voor het vervolg slechts nog Woensdagmorgen van 10 tot 12 uur zitting houden, Korte Voorhout 6, Den Haag, voor het in ontvangst nemen van loten en het uitreiken der prijzen.

F. VAN PESKI,
Voorzitter.

Mr. A. J. E. A. BIK †

Den 3en dezer overleed op 76-jarigen leeftijd de heer mr. A. J. E. A. Bik, een van de oude garde van „Oost en West". Zoon van het Indische land, voelde hij warm voor de Vereeniging en gaf daarvan meermalen blijk.

Het werkzaam leven van den ontslapene is uitvoerig in de bladen geschetst geworden, zoodat wij daarnaar mogen verwijzen; hier kunnen wij volstaan met een woord van weemoedige hulde aan een verdienstelijk lid, een figuur in onzen kring, die niet zal worden vergeten. Hij ruste in vrede na een nuttig en welbesteed leven.

De 24ste Nederl. Jaarbeurs.

Gevolg gevende aan de vriendelijke uitnoodiging van den Raad van Beheer der Nederlandsche Jaarbeurs tot een vóór-bezoek waren wij met een groot aantal vertegenwoordigers der Nederlandsche dagblad-pers, Maandag-morgen l.l. ten elf ure in het bekende gebouw te Utrecht bijeen.

Op het welkom van den Secretaris-Generaal volgde zijn inleidingsrede, waarbij hij gelegenheid had het wezen van het Nederlandsche Jaarbeurs-instituut, op kernachtige wijze te typeeren met de trits: *„Leerkracht, weerkracht, veerkracht!"*

Er is geen wolk zoo donker, of zij heeft een lichtend randje. En het verblijdende, dat wij in deze sombere tijden dan ook te zien kregen, was, dat de Nederlandsche handel en industrie, verre van bij de pakken nêer te gaan zitten, zich van deze trits doordrongen hebben gevoeld en, daarnaar handelend, met grooter zorg en grooter aantal zich hebben doen vertegenwoordigen op deze voorjaarsbeurs. Ten spijt van de malaise, was het aantal aanvragen voor stands en voor vergrooting van oppervlak dusdanig gestegen, dat velen, wegens gebrek aan ruimte, afgewezen moesten worden. Verblijdend ook de veerkracht van den Raad van Beheer en zijn durf, om het in deze tijden te durven bestaan, een derde gebouw, even groot als het tweede en ruimte biedend in zijn vijf verdiepingen voor weder 300 stands, weldra te doen verrijzen; met zulk een bekwamen spoed nog wel, dat het met de voorjaarsbeurs van 1932 in gebruik zal zijn te nemen. Een bouwtijd dus van nauwelijks 10 maanden; waarvoor ook den architect, die het aanvaardde, een woord van hulde dient

gebracht. Op internationaal gebied is bovendien de Ned. Jaarbeurs een nieuwe phase ingetreden, allereerst door haar toetreding tot de Union des Foires Internationales (Hoofdzetel Milaan) en verder door een vriendschappelijk accoord met de Brusselsche Jaarbeurs. De Zwitsersche deelneming heeft eene groote uitbreiding gekregen, de Duitsche Industrie zal zich dit jaar, voor het eerst, door een speciaal informatiebureau doen vertegenwoordigen en de Italiaansche heeft een collectie van kunstnijverheid bijeengebracht, als voorlooper van krachtiger deelneming.

Als een bijzonderheid dient nog vermeld dat in overleg met de Nijverheidsconsulenten en den Dir. van het Nijverheidslaboratorium te Delft, een collectieve inzending is gedaan, het Smidsvak betreffende, waardoor den bezoeker een inzicht zal worden gegeven wat er te dier zake door den klein-industrieelen middenstand, d. w. z. de ambachtspatroons, geproduceerd wordt en kan worden.

Verder, dat op Vrijdag 13 Maart, een bezoek aan de Jaarbeurs zal gebracht worden door een aantal Nederlandsche diplomatieke en consulaire ambtenaren, door bemiddeling en onder medewerking van het Dept. van Buitenlandsche Zaken, en het ligt in de bedoeling telkenmale een andere groep Nederl. consuls en diplomatieke vertegenwoordigers tot zulk een bezoek uit te noodigen. Tenslotte moge nog gememoreerd worden dat op den 16en en 17en a.s. Belgische vertegenwoordigers van het Min. van Buitenl. Zaken, van de Brusselsche Jaarbeurs en van vooraanstaande Belgische industrieelen naar Utrecht op zullen gaan.

Het is binnen het ons toegemeten bestek niet mogelijk in bijzonderheden te treden over de talrijke en zéér belangwekkende inzendingen, die, gelijk reeds gezegd, ditmaal zéér bijzonderlijk verzorgd, voor het voetlicht komen.

Genoeg zij, dat voor allen, industrieelen en handelaars van deze voorjaarsbeurs weder een groote leerkracht zal uitgaan, als ook voor ieder die belang stelt in de Nederlandsche economische weerkracht en veerkracht. Zoodat een iegelijk die tengevolge van de malaise-epidemie vreest tot mismoedigdheid te zullen geraken, zeker ook ter Jaarbeurs op moet gaan, daar van haar de beste keerkracht uitgaat tegen de ontwikkeling van de kwaal.

S.

Uit de geschiedenis van het Paleis te Buitenzorg

door

V. I. VAN DE WALL.

Toen Frederik de Groote in 1740 koning van Pruisen werd, liet hij voor zich te Potsdam een lustslot met park bouwen, waarin hij zich kon terugtrekken ter verpoozing na moeilijke en zorgvolle regeeringszaken. De kunstzinnige vorst, die een

Ik schrijf men succes, als ge het zoo noemen wilt, toe aan mijn vermogen om vooruit te zien. (Lord Northcliffe.)

Aan diegenen in Oost- en West-Indië die nog geen lid zijn onzer Vereeniging.

De Vereeniging „Oost en West" onderhoudt den band tusschen Nederland en de Indiën en tracht dien te versterken.

Zij bevordert de wederzijdsche belangen, zedelijke en stoffelijke.

Zij neemt stelling tegen invloeden die daarmede in strijd zijn.

Zij steunt alles wat strekken kan tot handhaving van het Rijksverband.

Leest het Orgaan, het „Koloniaal Weekblad" en deelt ons Uwen wensch mede omtrent hetgeen, naar Uwe meening, door de Vereeniging en haar Orgaan alsnog zou kunnen worden verricht voor onze leden in Oost- en West-Indië.

Meldt U aan voor het lidmaatschap. (Adres Secretariaat: Korte Voorhout 6. Den Haag).

groote voorliefde had voor de Fransche taal en hare meesters, noemde zijn geliefkoosde verblijfplaats „Sans-souci" — Zonder zorg.

Het bouwwerk, hoe betrekkelijk eenvoudig ook opgetrokken, werd al spoedig over heel Europa even vermaard als zijn vorstelijke eigenaar.

De veronderstelling lijkt dan ook niet te zeer gewaagd, dat Gustaaf Willem Baron van Imhoff, die omstreeks denzelfden tijd reeds tot een der hoogste ambten in dienst der O. I. Compagnie was geroepen, zich illusies maakte ook voor zich zoo'n lustverblijf te laten bouwen, wanneer hij eens Gouverneur-generaal worden zou.....

Die wensch is sneller vervuld dan hij zelf wel gedacht had: hij werd — eveneens in 1740 — tot Landvoogd over Nederlandsch-Indië benoemd, doch trad eerst in 1743 als zoodanig regeerend op. Niet lang daarna, in 1745 legde hij op het land Bogor (eigenlijk: Pogor (kom), liggende in een dal van omringend heuvelland) den grondslag van een prinselijke woning, de realiseering van zijn eens gedroomd luchtkasteel en noemde haar, vermoedelijk in navolging van den Pruisischen koning: „Buiten-zorg".

Volgens een der oude eigendomsacten van dit land werd het geheeten „zeker tweestukken lands" waarvan het eerste den naam „Buitenzorg" en het tweede, dien van „Mengewer" droeg. Het land Buitenzorg was ongeveer twaalf uren ten Zuiden van Batavia gelegen aan de Westzijde van de Tjiliwoeng, grenzende ten Oosten en ten Noord-Oosten aan deze rivier tegenover de kampong Baroe, ten Westen aan de rivier Tjihiding en een stuk Compagnie's land onder Kjahi Aria van Tanggerang, ten Noorden aan het Compagnie's land Kedong Badak en een gedeelte van de rivier Tji Sedane en ten Zuiden aan den Salak en aan den Pangerango en hun uitloopers.

Het landhuis werd door Van Imhoff gebouwd naar eigen ontwerp waarbij hij naar men zeide, Blenheim House [1]) in gedachte had, maar bij zijn dood in 1750 was er van dit grootsche denkbeeld nog niet veel verwezenlijkt, en wat er tot stand was gekomen, leed ernstige schade door een inval der Bantammers. Zijn opvolger Jacob Mossel bevorderde krachtig den bouw, of beter, begon weder van voren af aan, zoodat wel kan worden aangenomen, dat tijdens zijn bewind het grootste gedeelte der beide zijvleugels tot stand kwam. Onder Van der Parra (1761—1775) schijnt het zelfs reeds een eenigszins vasten vorm gekregen te hebben, want er is uit dien tijd een beschrijving bewaard van het landgoed „thans behouwt met twee groote steene huysen met dubbelde vleugels waarin twee groote zaalen en diverse kamers benevens combuys, dispens...." Twee koestallen, verblijven voor wilde dieren — de meeste landvoogden, hielden er uit liefhebberij een kleine menagerie op na, waarvan de meeste dieren geschenken waren van inlandsche grooten en dienaren der Compagnie uit alle streken van den Archipel — een steenbakkerij, en vele andere bijgebouwen vormden tezamen met de hoofdgebouwen een complex grooter in oppervlakte dan dat van de meeste Indische buitenplaatsen. In De Klerk's tijd (1777—1780) — vertelt Radermacher ons — dat de beide vleugels weliswaar bewoonbaar waren en door gasten konden worden betrokken, doch dat de appartementen van den Gouverneur-Generaal bestaande uit een zaal, een slaapkamer en een comptoir in den Westervleugel toch nog het meest comfortabel waren. Ook schijnt volgens een andere mededeeling van hem, het gebouw werkelijk opgetrokken te zijn in den stijl van Bleinheim House „doch in stede van het corps de logies is een parterre, waar een speelhuis staat". Andries Tesseire vertelt ons een ander bericht uit den tijd van De Klerk's opvolger Alting en zegt ervan: „Dit uitgestrekt bergagtig bestek gronds, welk door wijlen Zijne Exc. van Imhoff tot een Lustplaats is aangelegd, is voorzien met twee reien pragtige gebouwen, die tot vleugels zouden dienen van het Hoofdgebouw, welk, er nogthans niet gekomen is."

Het middengebouw is steeds onvoltooid gebleven, hoewel alle landvoogden na Baron van Imhoff er eenigen tijd verblijf plachten te houden. Zoo vertoefde Van der Parra er meestal in de maand Augustus en logeerde dan in een der zijvleugels, terwijl de andere voor kerk werd ingericht, de overige vertrekken werden door het hofgezelschap betrokken. Het verblijf duurde gewoonlijk niet lang, hoogstens een dag of veertien. Toen het dan eindelijk onder Daendels, Raffles en de eerste Gouverneurs-Generaal der negentiende eeuw Van der Capellen, Merkus de Kock, Van den Bosch en Baud moeizaam vergroot, verbouwd en voltooid was, waarmede ruim tachtig jaren waren heengegaan, stortte het onfortuinlijke paleis tengevolge van een aardbeving op den tienden October van het jaar 1834 geheel en al in. De tegenwoordige residentie van den Landvoogd staat ongeveer op dezelfde plaats van het oude heerenhuis.

Dit waarlijk vorstelijk verblijf, dat meermalen in oude akten met den titel van „hoge heerlykheid" bestempeld wordt, werd meermalen in prent afgebeeld. Volgens een merkwaardige teekening van Rach uit 1772, dus enkele jaren voordat De Klerk tot de landvoogdij werd geroepen, bestond het uit twee steenen woningen met zijvleugels en verdiepingen, welke beide gebouwen op vrij zonderlinge wijze door een lange smalle galerij met elkander waren verbonden. Elke vleugel op zich zelf beschouwd, maakte een imposanten indruk door de pannen daken, de topgevels en de vele met kleine ruiten bezette vensters, maar doordat het hoofdgebouw, dat beide als zijvleugels had moeten verbinden, nog ontbrak, deed het geheel eenigszins vreemd aan. Het ontbrekende middenstuk werd vrijwel gemaskeerd door het fortje Philippina [2]), dat omringd was door een hoogen steenen wal en prijkte met een klokketorentje, temidden van het dichte geboomte. 'n Zoogenaamde Engelsche tuin was voor het fortje aangelegd, dat zich met zijn symetrisch geschoren hagen in een stervorm voor het heerenhuis uitstrekte. Als men er vlak voor stond, zou toch wel de illusie van een middengebouw bewaard zijn gebleven, omdat het fortje met zijn steenen omwalling en uitgebouwde schilderhuisjes, zijn zeskantig paviljoen met koepeltje mitsgaders de boomgroepen aan het oog onttrokken wat er aan het landvoogdelijk verblijf ontbrak. Verderop staande, zal het aanzien wel eenigszins zijn tegen gevallen, ook omdat vermoedelijk een rijweg liep tusschen het fortje en het heerenhuis, zoodat de inkijken ter weerszijden van de zijvleugels op de galerij wel niet al te fraai zal geweest zijn. Zes kanonnen en twee draaibassen benevens zestien man onder bevel van een sergeant, lagen in het verdedigingswerkje, dat opgeworpen was ter bescherming tegen de strooptochten der Bantammers, die in Augustus 1752 alles wat zich op het landgoed bevond ,hadden verbrand. Dicht bij het buitenverblijf bevond zich een dichtbevolkte desa, waar Dinsdags en Vrijdags passer werd gehouden. De aanleg der tuinen was zeer fraai en een kwistige overvloed van waterwerken, beelden en zeldzame gewassen sierde het park waarvan thans echter geen spoor meer over is.

In October van het jaar 1834 toen Baron Jean Chrétien Baud Gouverneur-Generaal ad. interim was, stortte de verdieping van het paleis in bij een hevige aardbeving, die het plaatsje Buitenzorg op zijn grondvesten deed schudden. Het duurde nog tot 1837 eer het wederom betrokken kan worden. was de eerste landvoogd, die Buitenzorg bewoonde na de catastrophe. Hij was ook de eerste landvoogd die in het kerkhof van den Plantentuin begraven werd.

De wijze waarop het landgoed met het buitenverblijf van den eenen landvoogd op den anderen overging, verdient bijzondere vermelding.

De overdracht berustte louter op het gebruik, dat de afgetreden landvoogd het goed als particulier land aan zijn opvolger placht te verkoopen zonder echter daartoe verplicht te wezen. Dit blijkt

vooral uit het feit, dat evenals bij alle particuliere vaste goederen telkenmale de overschrijdingsrechten moesten worden voldaan.

De stichter, Baron van Imhoff, had Buitenzorg op zijn verzoek als gunstbewijs in 1745 van de Heeren Zeventien in persoonlijk eigendom mogen ontvangen — niet in officio zooals eigenlijk in zijn bedoeling lag — voor hem en zijn erfgenamen, mits echter alle landsvruchten van koffie en peper, padie en andere cultures, kortom alles wat de Compagnie nuttig en noodig oordeelde, dus ook die producten, waarin zij niet uitsluitend handel dreef, aan haar geleverd werden. Deze landvoogd had ook de bevoegdheid om Buitenzorg, als hij daartoe plannen had, aan wien dan ook, te verkoopen. Uit den aard der zaak kon de overdracht echter alleen maar geschieden aan een Gouverneur-Generaal, die uit hoofde van zijne positie in staat was, de precaire rechten, welke uit het eigendom van dit land voortvloeien, te handhaven en te zorgen, dat daarvan een matig gebruik werd gemaakt. Ook mag niet vergeten worden, dat de bedoeling van de schenking aan Baron van Imhoff was, behalve dan om dezen landvoogd een rustverblijf te verzekeren, de ontginning van woeste gronden en de bevordering van landbouw en veeteelt, waarvoor het vruchtbare land ten zeerste geschikt was. En wie kon met krachtiger hand deze bevorderen en ontwikkelen dan een Gouverneur-Generaal, wien zoovele middelen daartoe ten dienste stonden? Zoo kwam het, dat het landgoed van den eenen landvoogd op den andere overging, een usance waar aan Daendels voor goed een einde maakte op een zeer eenvoudige wijze: hij wist het zoo te bewerken, dat hij en zijn erven Buitenzorg in vollen eigendom van de Hooge Regeering ontvingen, welke wonderlijke overdracht door onnaspeurlijke machten werd begunstigd en zelfs goedgekeurd bij Koninklijke kabinetsorder! De waardige Maarschalk, die altijd veel had weten aan te merken op zijn voorgangers de Gouverneur-Generaal van het ancien régime, maar desniettemin deze oude heeren niets toegaf in koopmansgeest, verkocht het zoo schielijk als zijn waardigheid het slechts gedoogde zoo waar aan Gouvernement en particulieren voor een som van ongeveer een millioen rijksdaalders. Als men weet, dat hij er zelf bij de overname 399000 rijksdaalders voor had betaald, en daarbij nog in zijn functie als landvoogd de waarde van het goed had verhoogd, kan men zich voorstellen wat een zoet winstje deze Hattemer patriot geboekt heeft!

---

1) Het kasteel dat de Engelsche natie den Hertog van Marlbourough ten geschenke gaf na den slag van Blenheim.

2) Zoo genoemd naar de oudste dochter van den landvoogd Mossel.

De nieuwe F XII van de K.N.I.L.M.

Reeds eerder kondigden wij aan den bouw van twee verkeersvliegtuigen van het nieuwe „Fokker" type, n.l. de F XII, elk voorzien van drie Pratt and Whitney „Wasp" motoren van 425 P.K.

Deze machines zijn bestemd voor de uitvoering van de regelmatige diensten der K.N.I.L.M. (Koninklijke Nederlandsch—Indische Luchtvaart Maatschappij) in Ned.-Indië, in de eerste plaats voor den wekelijkschen dienst Batavia—Medan, via Palembang en Pakan Baroe v.v., in aansluiting op de naar Nederland vertrekkende en die van Nederland komende schepen van de „Nederland" en de „Lloyd".

Door de groote kruissnelheid van dit nieuwe „Fokker" product is het mogelijk om genoemde lijn in plaats van in 10 uur, zooals met de thans in gebruik zijnde F VIIb toestellen, te vliegen in 9 uur.

Op een dergelijk traject beteekent dit voor den passagier een belangrijke vooruitgang, terwijl de tijdwinst, wanneer in Mei a.s. door de „Ned." en „Lloyd" uitsluitend snelvarende schepen zullen worden gebruikt, nog waardevoller zal worden, daar de booten alsdan zullen vertrekken des avonds van den dag van aankomst van het vliegtuig (momenteel den volgenden morgen), terwijl in omgekeerde richting het vliegtuig nog op den dag van aankomst der boot te Belawan naar Batavia zal vertrekken, zoodat passagiers, van Medan af gebruik maken van den K.N.I.L.M.-dienst, nog dienzelfden dag Batavia bereiken, hetgeen een besparing beteekent van drie dagen, momenteel vertrekt het vliegtuig eerst den dag na aankomst der boot te Medan.

Een en ander kan niet anders dan stimuleerend werken op het vervoer van passagiers en post.

De officieele proefvlucht van één der beide bovengenoemde toestellen vond 2 Maart j.l. plaats in tegenwoordigheid van: de heeren:

E. Enthoven, Voorzitter van den Raad van Bestuur der K.N.I.L.M.

A. A. Pauw, Vice Voorzitter van den Raad.

H. Jacobson.

Z.Ex. Generaal b. d. C. J. Snijders.

J. M. Telders.

Ir. A. Wurfbain, Leden van den Raad van Bestuur.

Ir. J. Blackstone, Regeeringscommissaris.

J. Steenbeek, Secretaris van den Raad van Bestuur.

Sir George Williams, Secretary of the Malayan States.

Ad. Tameling, Gedelegeerd Commissaris der Deli Mij.

Ir. W. Kamp, Hoofdingenieur van Waterstaat bij de Zuiderzeewerken en de beide Directeuren der K.N.I.L.M., de heeren Jhr. H. K. B. Rendorp en A. Plesman (de laatste tevens Directeur der K.L.M.), welke heeren zich met hunne dames, dien middag om 1¾ uur inscheepten voor een tocht boven de Zuiderzeewerken, waarbij de volgende route werd gekozen:

Schiphol, Marken, Hoorn, Medemblik, Westerland, den Oever, Zürich, Hindelopen, Stavoren, Lemmer, Kampen, Harderwijk, Kootwijk, Amersfoort, Hilversum, Muiderberg, Stad Amsterdam, Schiphol. Een totale afstand van ruim 320 K.M.

Aanvankelijk was de lucht heiïg, doch weldra klaarde het op.

Het toestel ligt buitengewoon rustig en vast en van trilling is, ondanks de zeer krachtige motoren, in de cabine geen sprake.

Voor deze machines zijn bijzonder gemakkelijke stoelen aangemaakt, welke den passagiers op de langere trajecten in onzen Oost ongetwijfeld een groot comfort zullen bieden.

Als uitstekend geleide voor dezen tocht mocht het gezelschap zich verheugen in de aanwezigheid van een bij uitstek deskundigen gast, n.l. den heer Ir. W. Kamp, hierboven reeds genoemd, die zeer interessante inlichtingen verstrekte over de reusachtige Zuiderzeewerken, welke in hun volle lengte overvlogen werden, en wiens toelichtingen door de gasten, dank zij de geluiddempende cabinebekleeding, die in dit toestel is aangebracht, waardoor het geronk der motoren veel minder daarin doordringt, steeds goed konden worden gevolgd.

Door de tocht uit te strekken over Kootwijk, was men in de gelegenheid Neerlands grootste radiostation, hetwelk zulk een belangrijken schakel vormt in het verkeer tusschen onzen Oost en het Moederland, vanuit de lucht te bezien.

Van Week tot Week.

Van Maandag 2 tot Zondag 8 Maart.

Naar verluidt zal 4½ procent der oppervlakte van de concessies in het Tamiangsche (Sumatra's Oostkust) voor bevolkingsgronden worden gereserveerd.

Als blijk van waardeering voor zijn goede en trouwe diensten is aan Raden Mas Adipati Ario Sosro Hadi Koesoemo, Regent van Ngandjoek, Kediri (Oost-Java) bij gelegenheid van zijn 30-jarig ambtsjubileum op 2 Maart de groote gouden ster van trouw en verdiensten toegekend.

De Inlandsche Vakcentrale van Landsdienaren heeft besloten, in vergaderingen te Bandoeng, Jogja, Cheribon, Solo, Bangkalan, Djember, Malang en Soerabaja actie te voeren tegen salarisvermindering.

Het laakbare voorbeeld der Europeesche Lands-dienaren heeft bij de Inlandsche collega's navolging gevonden. Wat te voorzien was.

Naar verluidt is Dr. Soetomo verhoord op grond dat hij op een vergadering te Bangkalan gezegd zou hebben, dat „de Inlandsche bestuursambtenaren wat hun positie betreft, nog minder zijn dan dieren". Hij ontkent deze woorden te hebben gebruikt.

De thee-restrictie overeenkomst tusschen Ned.-Ind.- producenten en Engelsch-Indische is opgeheven moeten worden. Maar; nòch voor den uitvoer van thee was dan ook, evenmin als voor de rubber, de Regeering bereid de restrictie uitvoerbaar te maken, door den uitvoer te binden aan licenties.

Aan de Regeering is in den Volksraad een vraag gesteld over beweerde „dumping" door Sovjetproducten en of daartegen maatregelen genomen zullen worden.

De gouverneur-generaal der Filippijnen, de heer Dwight M. F. Davis, zal met den kruiser Pittsburg een bezoek brengen aan Ned.-Indië. Aankomst te Belawan Deli 20 Maart, te Batavia waar de officieele ontvangst plaats vindt, 26 Maart. De reis gaat verder over Java en Bali en via Makassar op 8 April terug naar de Filippijnen.

De 5en dezer heeft onder voorzitterschap van den dir. v. h. dep. v. landbouw enz., een bijeenkomst plaats gehad van vertegenwoordigers van de Ned. Handel Mij., de Ned.-Ind. Landbouw Mij., de Mangkoenegarasche fabrieken, de Oei Tjong Ham Fabrieken en het Alg. Synd. v. Suikerfabrikanten in Ned.-Ind., waarbij tevens aanwezig waren de voorz. v. d. Ondernemersbond voor Ned.-Indië, de insp. voor agrarische zaken van het dep. v. binnenl. best. en het hoofd der afdeeling landbouw van het dep. van landbouw. Doel was een uiteenzetting te geven van de motieven, die de reg. aanleiding hebben gegeven tot inmenging inzake de licentieering van den uitvoer van suiker op basis van het z.g. plan Chadbourne en van de stappen welke tot op heden door haar zijn genomen. Met het oog op het feit, dat eventueel met ingang van 1 April a.s. uitvoering zal moeten worden gegeven aan de bij den Volksraad momenteel in behandeling zijnde suikeruitvoerordonnantie, achtte de dir. v. landbouw het wenschelijk alhoewel hiermede vooruitloopende op de beslissing van den Volksraad, hierover thans reeds overleg te plegen met de belanghebbenden bij de suikerindustrie en hun van regeeringswege de vraag voor te leggen, zoo spoedig mogelijk voorstellen te willen opmaken omtrent de wijze waarop deze licentieering door hen het best mogelijk wordt geacht. Deze voorstellen zullen dan eventueel nader besproken worden in een volgende bijeenkomst. Het wordt van zeer groot belang geacht, dat de producenten hierbij met een gemeenschappelijk plan voor den dag komen. Teneinde deze overeenstemming zoo mogelijk te bereiken, werd de hulp ingeroepen van het Alg. Synd. v. Suikerf. in Ned.-Ind. De voorstellen zullen vervolgens aan de goedkeuring van de regeering worden onderworpen, die daarbij echter tevens rekening zal houden met den algemeenen economischen toestand en de belangen der bevolking.

Voorts werd aan de suikerindustrie het verzoek gericht een overzicht te geven van de mate waarin en de wijze waarop zij door beperking van de productie aan gezondmaking van den toestand denkt te kunnen medewerken.

Tenslotte werd medegedeeld, dat het noodig zal zijn een comité van advies in het leven te roepen, over de samenstelling waarvan in de volgende bijeenkomst voorstellen kunnen worden tegemoet gezien. Deze zal worden gehouden op 17 Maart a.s.

Inmiddels zullen de vertegenwoordigers der suikerbelangen trachten met den dienst voor agrarische zaken tot een compromis te geraken, waarbij ten eerste de ordonnantie zoodanig zal worden uitgevoerd, dat de licenties verdeeld worden over de concerns en niet over

de fabrieken en ten tweede een regeling wordt getroffen, waardoor de bevolking geen te zware lasten worden opgelegd, als gevolg van de te verwachten ongelijkmatige verdeeling van de productiebeperking over de rendabele en niet-rendabele fabrieken.

Het Celebes-Instituut heeft een rekest aan den G.-G. gezonden om een verdeeling van Celebes uit een oogpunt van vertegenwoordiging in den Volksraad aan te bevelen, in dezer voege: 1. Sangir en Talaud-Eilanden, 2. Noord-Celebes, 3. Midden-Celebes, 4. Zuid-Celebes. Van de twee verkozen Minahasische Volksraadsleden, de heeren G. J. J. S. Ratulangi en P. A. Mandagie, kan niet verwacht worden, zoo merkt het rekest op, dat zij heel Celebes zouden kunnen vertegenwoordigen. Verzocht wordt daarom, bij benoeming van Volksraadsleden alsnog voor Celebes twee zetels beschikbaar te willen stellen.

De buitengewone zitting van den Volksraad begint 30 dezer. Behandeld zullen worden ontwerp-ordonnanties tot wijziging van de samenstelling van eenige stadsgemeenteraden, herziening van de assistenten-regeling, wijziging en aanvulling van de positieregeling van den Volksraad, vaststelling van de aanvullingsbegrooting voor 1931 in verband met de invoering van den bier-accijns, een ontwerp-besluit tot vaststelling van de aanvullingsbegrooting voor 1931 in verband met de doorvoering der bestuurshervorming, zoomede de maatregelen, in verband met den toestand van 's lands financiën, met betrekking tot de begrooting voor 1931 te nemen.

De Indische Begrootingsdebatten in de Tweede Kamer zijn weder in vollen gang.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

„Boeatan" en de a.s. Parijsche Wereldtentoonstelling.

Zooals de trouwe lezers van ons „Koloniaal Weekblad" zich zullen herinneren, is reeds geruimen tijd geleden hier melding gemaakt van de door het „Uitvoerend Comité" der Nederlandsche deelname aan de Wereldtentoonstelling te Vincennes aan den Raad van Beheer van „Boeatan" gedane toezegging: dat in het, toen te Fort de Kock in aanbouw zijnde Menangkabausche huis, voor deze Koloniale Expositie bestemd, door „Boeatan" hare uit alle oorden van Nederlandsch Oost- en West-Indië betrokken artikelen van Kunstnijverheid en Huisvlijt zouden kunnen worden tentoongesteld en verkocht. Het spreekt wel van zelf, dat sedert met groote belangstelling werd uitgezien naar nadere berichten desbetreffende uit Indië. In de per laatste mail uit Padang ontvangen „Sumatra-Bode" lazen wij, onder het opschrift:

Het Parijsche huis.

„Onder *„Roemah Parijs"* verstaat men in de Padangsche Bovenlanden het voor de Internationale Koloniale tentoonstelling te Parijs bestemde adathuis. In verband met de a.s. verzending is een *slametan* (inwijdingsfeest) gehouden waarbij ongeveer 1500 personen tegenwoordig waren. Thans is het huis door de zorgen der B.O.W. gedemonteerd en verzendklaar gemaakt. Het snijwerk heeft men in dertig kisten verpakt, terwijl voor de *idjoek* (dakbedekking) 70 kisten noodig bleken. De bouwkosten moeten ongeveer 10 mille bedragen. Het huis zel dezer dagen zijne bestemming volgen."

Het beloofde huis is thans dus onderweg en zal wel eerstdaags te Vincennes aankomen. Naar wij vernamen, gingen ook een paar bekwame *toekangs* (werklieden) van daar mee, om het geheel hier naar behooren in elkander te zetten.

Zonder twijfel zal dit Sumatraansche Adathuis een goed figuur maken tusschen de vele fraaie Koloniale gebouwen in het daartoe zoo zeer geëigende park van Vincennes, met zijn oude boomgroepen en grasvlakten rond het meer d'Aumenisle, waarop ook schilderachtige tropische vaartuigen zullen rondvaren.

„Boeatan" heeft in hare Toonkamers, Heulstraat 19 te 's Gravenhage, een grooten voorraad Indonesische Kunstarbeid van allerlei aard, waarvan gaarne een ruim deel voor de Parijsche tentoonstelling zal worden afgestaan, in de hoop, dat 't er goed tot zijn recht komen en ook aftrek vinden zal. Van verschillende zijden ontving „Boeatan" nu bericht, dat nog zendingen er voor onderweg zijn, o.a. zond de Afdeeling Nijverheid van het Departement van L. N. en H. te Buitenzorg een collectie monsters van kleinkunst-artikelen, welke in Indië onder de toeristen gereeden aftrek vinden en kan daarop worden nabesteld [1]). Ook uit Suriname en Curaçao zal handenarbeid der inboorlingen gestuurd worden.

Bovendien hoopt „Boeatan" ter meerdere aantrekkelijkheid in de gelegenheid te zullen zijn er ook Java-thee met Indische *Kwee-Kwee* (lekkernijen) aan te kunnen bieden, het liefst met hulp daarbij van een Menangkabausche familie van goeden huize, die van plan is zich naar Parijs te begeven.

Maar voor dit alles is natuurlijk geld noodig en zijn helaas Boeatan's gewone inkomsten — hoe volijverig ook door het dames-propaganda comité medegeholpen wordt — niet toereikend, daarom moest naar andere middelen worden omgezien en werd besloten, gelijk ook verleden jaar voor de deelname aan de Antwerpsche Tentoonstelling is geschied, tot het houden van een

Contract-Bridge-drive,

op Maandagavond 23 Maart 1931, te acht uur, in „Huize Voorhout", Lange Voorhout 19, 's-Gravenhage,[2]) waarvoor het inleggeld f 5.— per persoon bedraagt. Inschrijving kan geschieden met een vaste partner. Inschrijvers zonder vaste partner zal een partner door het Comité worden toegewezen.

Men wordt beleefd verzocht bericht omtrent eventueele deelname zoo spoedig mogelijk, uiterlijk op 21 Maart a.s., onder vermelding van naam en adres, alsmede van eventueele partner, te doen toekomen aan den heer N. De Laruwière Kraat, Javastraat 88a, 's-Gravenhage.

Deelname wordt warm aanbevolen door het Comité:

Mevr. Van Aalst—Koopman; Mevr. Van Assen—Sol; Mevr. Van Beresteyn—Tromp; Mevr. Caspersz—Honcoop; Mevr. Fock—Diemont; Mevr. Van Gorkum; Mevr. Koningberger—Lang; Mevr. Van Marken—Deijbel; Mevr. Viruly—Butner; Mevr. v. d. Voort Mijer; Mevr. v. d. Zwet—Dil; Mr. W. F. H. van Nievelt; J. v. d. Voort; N. de Laruwière Kraat.

Fraaie kunstnijverheid-stukken zijn als prijzen voor de winners ter beschikking gesteld, terwijl voor een Indisch buffet zal worden zorg gedragen. Ook giften voor het goede doel zijn natuurlijk ten zeerste welkom aan het adres van den Raad van Beheer van „Boeatan", Heulstraat 19, Den Haag.

Geen Indische Schilderijen!

Onder dit hoofd lazen wij in de mail-editie van het „Bataviaasch Nieuwsblad" van 31 Januari j.l., dat in het gebouw van den „Bataviaschen Kunstkring" de selectie plaats gevonden had van de schilderijen, welke diverse Indische schilders ingezonden hebben ter expositie op de a.s. Internationale Koloniale Tentoonstelling te Parijs in dit jaar.
De in Augustus j.l. ook in de dagbladen geplaatste oproep heeft vele schilders er toe gebracht, hun werken naar Weltevreden op te zenden.

Het groote belang om op de a.s. tentoonstelling zoo goed mogelijk voor den dag te komen, heeft de jury, bestaande uit mevr. J. De Loos—Haaxma en de heeren ir. M. B. Tideman, J. Vos, Jan Frank en dr. J. B. Tielrooy, zeer tot haar leedwezen, er toe gebracht, het Uitvoerend Hoofdcomité te adviseeren geen der ter expositie ingezonden schilderijen naar Parijs te sturen.

Het is natuurlijk zeer te betreuren,dat de moeizame arbeid van zoovelen tot dit resultaat geleid heeft, doch deze teleurstelling weegt, naar de meening der jury, niet op tegen de schade welke een minder goed beeld van het Indische Kunstleven aan den naam van Nederlandsch-Indië op deze Wereldtentoonstelling zou brengen.

De eerste-steen-legging van het Hindoestan-Paleis.

Zooals algemeen bekend is, neemt, jammer genoeg, het Britsch-Indische Gouvernement geen deel aan de Koloniale Wereldtentoonstelling te Parijs.

In de *Figaro* lazen wij onlangs echter, dat eenige zeer met Frankrijk bevriende Indische Vorsten, *Z.H. Aga Khan*, de *Maharadja van Kapurthala* en anderen, toch gemeend hebben, dat hun land er wel vertegenwoordigd moest zijn en met medewerking der Kamers van Koophandel besloten hebben een hunner prachtigste gebouwen, het Paleis van *Itmad ud Dowlah*, dat door alle toeristen te Agra ten zeerste bewonderd wordt, in Vincennes te doen weergeven. De eerste-steen-, of liever gezegd: de eerste pleister- en cement-legging, daarvan had dezer dagen plaats, op officieel feestelijke wijze, in tegenwoordigheid van vele autoriteiten. De heer *Zaveri*, secretaris-generaal der „Hindoestansche Vereeniging" te Parijs, dankte de Fransche Regeering voor hare gastvrijheid en gaf een korte schets der legendarinsche geschiedenis van bovengenoemd Paleis, waarna de heer *Morain*, prefect van Rouen, antwoordde, met in herinnering te brengen dat hij in 1914 de Hindoesche troepen bij hun landing in Noord-Frankrijk, had verwelkomd en thans de hoop uitsprak, dat door deze tentoonstelling de vriendschapsbanden tusschen Frankrijk en Hindoestan nog hechter zullen worden.

Dit laatste is natuurlijk een der beste doeleinden, welke de wereldtentoonstelling beoogt en daarom hopen en vertrouwen wij ook, dat 't opzichtens Nederland en Nederlandsch-Indië bereikt zal worden.

---

1) Dit is reeds een groote vooruitgang bij de destijds te Brussel gehouden Koloniale Tentoonstelling, toen, na sluiting, wijlen mr. C. Th. van Deventer, de ziel dier expositie, die vele nabestellingen genoteerd had, deze niet uitgevoerd kon krijgen. — Redactie.

2) Daartoe weder met de niet genoeg te waardeeren bereidwilligheid geheel belangeloos afgestaan. — Red.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Alle vooruitgang van belangstelling is geen verbetering.

De heer *J. H. Ritman*, hoofdredacteur van het *Bat. Nwsbl.*, met verlof, betoogt in zijn „Eerste Indrukken" (24/1, 2de bl.), dat een zeer ernstig verschijnsel *in Nederland* is: *het volkomen gebrek aan belangstelling van de kringen der gezeten burgerij*, voor zoover zij niets met *Ned.-Indië* van doen heeft. De theorie, die daar geldt, is *z. i.* minstens zoo funest, zoo niet bedenkelijker, dan de roode stokerijen. „Wij hebben hier het gevoel" — zoo zeide een Nederlandsch journalist — „dat wij met ons handjevol Nederlanders de koloniale taak, die de geschiedenis ons heeft opgelegd, toch niet zullen kunnen volvoeren. Te avond of morgen is het afgeloopen, en als het zoover is, zullen wij er ons niet over verbazen". Ziedaar een defaitisme — zoo vervolgt de heer *R.* — dat gevaarlijker is dan de destructieve politiek van de heeren van de S. D. A. P. En onder deze omstandigheden vraagt men zich af, of het inderdaad wel zin heeft te trachten, de belangstelling in Indische zaken te prikkelen. Daar komt dan nog bij, dat de natuurlijke tegenstelling, die een gevolg is van het verschil in economisch en cultureel peil van Nederland en Indië, allerlei wanbegrip in het leven roept. Maatregelen, die de lankmoedigste aller Indische regeerders tenslotte onvermijdelijk achtte, zijn in het kader van het Nederlandsche politieke leven en gemeten naar moederlandschen maatstaf, natuurlijk nog „reactionnair" en vinden als zoodanig afkeuring ook in kringen, waar men die niet zou verwachten. Het is tragisch, maar waar! En reeds thans vestigt zich bij mij de indruk, dat een toename van de belangstelling in Indische zaken eer de verhoudingen zou verscherpen dan verbeteren.

De *Java-Bode* schrijft over „Egypte" (28/1, 2de bl.), „Om den Pacific" (30/1 en 2/2), „Indo-China" (2/2), „De Filippijnen" (2de bl.), „Profintern, Pacific en Ned.-Indië" (3/2) en „Amerika" (2de bl.), het *Soer. Hbl.* over „Het Land der twee Rivieren" (19, 23, 27 en 30/1, Z.), *De Sum. Post* over „Nederland in de internationale politiek".

De Inlandsche beweging.

De dagbladen plaatsen beschouwingen uit de afdeelingen van den *Volksraad* over enkele onderwerpen, o.a. over „De Inlandsche beweging" (*Soer. Hbl.* 26/1, 3de bl.). *Enkele leden* waren van oordeel, dat de staatkundige verhoudingen in *Ned.-Indië* in wezen niet veel van die in *Br.-Indië* verschillen. *Vele andere* leden achtten het onjuist, den staatkundigen toestand in Br.-Indië te vergelijken met dien in Ned.-Indië. Bovenal is de positie der minderheden in de beide landen verschillend. Men kent in Ned.-Indië niet, zooals ginds, de tegenstelling tusschen Mohammedanen en andersdenkenden, met ernstige godsdiensttwisten als gevolg. Ook de nationale groepen staan hier niet vijandig tegenover elkaar. Ten slotte zal, zoolang het Nederlandsch bewind zich handhaaft, de evolutie zich rustig en geleidelijk voltrekken, zonder dat de minderheden gevaar loopen te worden onderdrukt. Het een en ander in aanmerking genomen, is het *h. i.* verwerpelijk, uit de besprekingen ter Ronde-Tafel-Conferentie te Londen gvolgtrekkingen met betrekking tot den voor Ned.-Indië gewenschten staatsvorm te maken. Bovendien heeft genoemde Conferentie nog geen weerslag in het politieke leven in Ned.-Indië gehad. Aan deze zijde werd dan ook getwijfeld, of een federatief staatsverband de meest gewenschte eindstatus voor Ned.-Indië zal zijn. Ontkend werd voorts, dat de oprichting van partijen als de „Stem Ambonsche Club" en de „Persarikatan Celebes" is te beschouwen als een streven naar federatie langs den weg van nationale groepeering, al gaf een deel dezer leden toe, dat het nationaal (of insulair) element in die partijvorming niet valt te miskennen. De vorming van hoogergenoemde, op nationale of insulaire groepeering gerichte, en ook andere nieuwe Inlandsche partijen (zooals bijv. de *P. R. I.*, die gebaseerd is op samenwerking met de Regeering) stelt n. h. o. van verscheidene leden in het licht, dat er in de Inlandsche beweging groote verdeeldheid heerscht; de neiging tot afzonderlijke groepeering en tot afscheiding van de *P. P. P. K. I.* wordt steeds duidelijker. De Regeering houde hiermede rekening en beschouwe derhalve hetgeen laatstgenoemd Verbond als ideaal verkondigt (n.l. de vorming van een zelfstandig Indonesisch rijk), niet als den wensch van het Indische volk. *Andere leden* meenden een zelfstandig Indonesia wel degelijk als het ideaal van de meerderheid der bevolking te moeten zien; daaraan doet *h. i.* de oprichting van bovengenoemde nieuwe Inlandsche partijen, die *h.i.* in hoofdzaak samenwerking voor de verkiezingen ten doel hebben, niets af.

De *Java-Bode* (28/1 „Voorlichting over Ned.-Indië") nam met groot genoegen kennis van een „Memorandum" van *mr. G. H. C. Hart* over het werk van het Algemeen Landbouw Syndicaat en zijn proefstations, uitgegeven ter bevordering van „de nauwe samenwerking van de Hollandsche en Britsche belangen op het schoone eiland Java".

De *Deli Crt.* (6/2) en *De Sum. Post* (6/2) geven een Verslag van „Een onderhoud met den heer *Herbert Cremer*", directeur der Deli Mij., op diens periodieke inspectiereis ter Sumatra's Oostkust. Onder de Inheemschen voelt men *z. i.* de zaken door de malaise zuiverder aan. De theorie van het weghalen van geld uit Indië, doet geen opgeld meer. Men ziet, dat als het de ondernemers slecht gaat, het ook de Inheemschen niet voor den wind gaat; zoodoende heeft men een beter inzicht gekregen in de rol, welke de Westersche ondernemers in Indië spelen. En mede daardoor is men hier veel rustiger dan in 1927. De heer *Cremer* heeft nooit in Indië gewoond en is thans voor den vierden keer in Indië, maar het komt hem voor, dat als hij de toestanden bekijkt, de politiek van den Gouverneur-Generaal over het geheel genomen en zonder in bijzonderheden te gaan, juist is geweest. De Landvoogd heeft krachtig ingegrepen als de toestand tot excessen leidde en de situatie, zooals deze zich heeft ontwikkeld, geeft den indruk, dat er zeker een kern van wijsheid heeft gezeten in het beleid van den Gouv.-Generaal.

De Loc. vermeldt uit de Memorie van Antwoord mededeelingen van de Regeering betr. „Ambtenaarssalarissen" en „Indische Defensie" (26/1, blz. 3), „Boven-Digoel"

(blz. 18), „De bezuiniging" (blz. 30) en „De P. N. I.-zaak" (blz. 32).

Toestanden in het Cultuurgebied ter S. O. K.

Dr. H. Kolkman deelde in een persgesprek aan het „N. v. d. D." (*Deli Crt.* 2/2) e. e. a. mede over „Deli en de P. S." De *Deli Crt.* (3/2 „Kantteekeningen"; 6/2 „Toestanden ter Sumatra's Oostkust") verbeterde enkele cijfers volgens gegevens van de Arbeidsinspectie. Duizenden koelies zijn uit bezuinigingsoverwegingen teruggestuurd, uitsluitend met wederzijdsch goedvinden van werknemer en werkgever als basis. Het aantal voortijdige contractsontbindingen heeft over 1930 in *S. O. K.* slechts 18.444 bedragen, waarvan niet minder dan 12.478 met wederzijdsch goedvinden, van welk laatste aantal 10.254 tengevolge van inkrimping van het bedrijf, terwijl 5.966 ontbindingen plaats hadden op grond van de dringende redenen van art. 1603,0, van 't *B. W.* Dit laatste aantal bedroeg in 1929 4.881. De ontbindingen op grond van dit wetsartikel hebben met de huidige depressie niets te maken. Het toenemend aantal *uitwijzingen van ongewenschte elementen* wordt veroorzaakt, doordat er thans sneller tot dien maatregel wordt overgegaan dan vroeger, toen er een constant gebrek was aan werkvolk. Dit heeft echter ook een zeer merkwaardige uitwerking. Vooral de Javaansche koelies, bang aanleiding te geven om te worden teruggezonden, *schuwen* het thans meer dan ooit *zich in te laten met allerlei politiek gedoe.* Van verschillende zijden is dit verschijnsel duidelijk waargenomen. Sinds een paar maanden is het Gouvernement ook bezig het Cultuurgebied te zuiveren van die *Chineezen*, die niet in het bezit zijn van toelatingskaarten. In October werden op 's Lands kosten 269 Chineezen uitgezet, in November 238. Er is zeer weinig te merken van den invloed der politieke stroomingen in China op het Chineesche arbeidsleger ter Oostkust; de Chineesche immigratie is thans gedurende vier maanden stopgezet.

Cultuurzaken worden voorts behandeld door het *Soer. Hbl.* (26/1, 2de bl. „De Werkloosheid in cijfers"; 30/1 „Cultuurbelangen"; 3de bl. „Celebes") en de *Deli Crt.* (3, 4 en 5/2 „Een kolonisatieproef" in Sisir Goenting).

Insectenbestrijding.

In Holland bestaan krasse Gemeente-verordeningen, die de eigenaren en huurders van boomgaarden verplichten tot bestrijding der rupsenplaag. De Plantenziektekundige Dienst te Wageningen heeft een uitvoerige mededeeling aan de bestrijding der rupsenplaag gewijd; het gaat vooral om de rupsen van de bastaardsatijnvlinder, de ringelrups, de plakker, de spinselmot en de satijnvlinder, die heele boschstreken hebben kaalgevreten. N. h. i. van de *Deli Crt.* (2/2) heeft deze aangelegenheid belang voor de *cultuurgebieden in Ned.-Indië*, omdat de vraag voor de hand ligt, waarom men niet in Indië dergelijke *verordeningen op insectenplagen* (heliopeltis, koffiebessenboeboek e. a.) in het leven zou kunnen roepen, zooals dat in Holland bestaat. Op tal van plaatsen worden de cultures van thee, koffie, tabak enz. in gevaar gebracht door de non-chalante houding van den Inheemschen planter tegenover de plagen in zijn aanplantingen. Datzelfde geldt van de muizen- en andere dierlijke plagen in de eigen rijstcultuur, waar de nalatige planter de bestrijding der plagen bij en door zijn buurlieden onmogelijk maakt. Ned.-Indië kan aan Nederland een voorbeeld nemen!

Formosa en Ned.-Indië.

Het *Soer. Hbl.* (26/1) vertelt van Formosa en de ontwikkeling der suikercultuur. Van 1630—1660 was Formosa in ons bezit; de stad Tainan was onze stapel- en distributiehaven voor den handel met China, gelijk Deshima (Nagasaki) het was op Japan. In 1661 moesten we na een belegering door Chineesche zeeroovers uit Amoy, het fort overgeven en ook de andere factorijen werden ontruimd en uitgemoord. In die 35 jaar had reeds een begin van verhollandsching plaats gevonden. Tal van predikanten en onderwijzers brachten er het Christendom en de Hollandsche taal. Door zorgeloosheid en misplaatste zuinigheid verloren wij het eiland. Formosa bleef bijna 300 jaar Chineesch bezit; in 1895 legde Japan er beslag op. Van de kolonisatie-methoden van Japan zouden wij nog wel wat kunnen leeren; het eiland is een der steunpilaren van het Japansche economische leven geworden. In 1895 bevond de suikerrietcultuur

zich in het Zuiden van Formosa in een zeer primitieven toestand; sedert gingen de verbouw en de industrie met sprongen vooruit. Na weinige jaren waren er 48 groote, meestal zeer modern uitgeruste fabrieken. De totale opbrengst voor den maaltijd Dec.-April 1931 wordt geraamd op 800.000 tons. De opbrengst per vlakte-eenheid bedroeg enkele jaren geleden voor Java 148 pikol per bouw, voor Hawaii 123, doch voor Formosa slechts 72 pikol. De tariefmuur tegen de Java-suiker werd opgericht om de Japansche suikerindustrie gelegenheid te geven er bovenop te komen. Doch waarom moet dit tarief thans nog gehandhaafd blijven? Het invoerrecht bedraagt 50 % (vroeger 90 %) op Java-suiker. De fabrikanten maakten gedurende enkele jaren winsten van 100 tot 200 %. Dat de Formosaansche rietsuikerfabrieken meer onkosten hebben dan de Javasche, is over het algemeen genomen, onwaar. Hoe zou dan de Japansche suiker op de Chineesche markt met de onze kunnen concurreeren? De Japanner zal toch niet beneden zijn kostprijs in het buitenland verkoopen! Het zou leerzaam zijn eens een parallel te trekken betreffende de onkosten der beide concurrenten. Formosa heeft onzen suikerexport naar Japan nagenoeg genekt. Bedroeg deze in 1919 nog *f* 45 millioen, in 1929 was hij gedaald tot *f* 14 millioen; een langzame, maar zekere achteruitgang. Een daling, welke echter uitsluitend te wijten is aan de hooge beschermende rechten, waarmee Japan zijn fabrieken op Formosa heeft omgeven, terwijl Ned.-Indië voor alle Japansche fabrikaten open ligt.

Onderwerpen over *Suikerbelangen* treffen wij aan in de *Java-Bode* (28/1 „Bevolkingsfondsen", *J. E. J.*) en *De Loc.* (27 en 30/1, blz. 20 en 19 „Suikerzaken").

Zelfwerkzaamheid.

Te Batavia vertoefde de heer *Mohammad Sjafei*, leider van de „Indonesisch-Nederlandsche School" te Kajoetanam (Sum.s Westkust), o.a. met het oog op een mogelijke studie-reis naar Japan. De heer Sjafei was zes jaren verbonden aan de Kartini-school. In 1922 verwierf hij in Nederland de hulp-acte voor onderwijzer en andere acten voor practische vakken, z. a. handenarbeid, muziek en teekenen. Daarna opende hij te Kajoetanam zijn tegenwoordige school, welke thans elf leerkrachten en 300 leerlingen telt. Volgens *De Loc.* (31/1, blz. 31) is zijn onderneming er op gericht om de strenge afscheiding tusschen het vak- en algemeen vormend onderwijs, welke het Gouvernement in zijn onderwijssysteem toepast, op te heffen, zóó dat de jonge menschen, die later hun weg door de wereld moeten zoeken, niet eenzijdig ontwikkeld zullen zijn en dus meer wapens in den strijd om het bestaan te hunner beschikking zullen hebben. Wegens gebrek aan leerkrachten, die niet meer krijgen dan *f* 40 à *f* 60, kon de school in 1930 niet aan alle aanvragen (in totaal meer dan 600 leerlingen) voldoen.

Wij vestigen de aandacht op de *Java-Bode* (14/1 „Indol. faculteit"; 30/1 „De emancipatie der Aziatische vrouw", *J. E. J.*), het *Soer. Hbl.* (15/1, 3de bl. „Koloniale opvoedkunde") en de wekelijksche rubriek in *De Loc.* over „Geestelijk leven en Onderwijs" (28/1, blz. 43).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

In de *Oetoesan Sumatra* van 19 December '30 wordt geklaagd over gebrek aan belangstelling van de Indonesiërs voor den arbeid der gemeenteraden. Nog velen zijn er die meenen, dat men zich niet met politiek mag inlaten, terwijl het de Regeering zelve is die ons politieke scholing wenscht te geven. De gemeenteraden, de Volksraad en andere autonomen raden dwingen ons, zegt schrijver, aan politiek te doen. Zeker heeft ieder zijn eigen politieke overtuiging en ideeën, maar de bewering van de meesten onzer, dat de Regeering er niet op gesteld is dat de Indonesiërs zich met politiek bemoeien, is onjuist. Daarom acht schrijver het gewenscht dat de landszonen meer aandacht schenken aan den arbeid in de publiekrechtelijke lichamen. De beteekenis van den gemeenteraad zit voor ons hierin dat wij daar politiek worden geschoold.

De *Pewarta Deli* van 4 December zet uiteen dat de taak van de pers onder andere is, de massa op te voeden tot kennis van de politiek en hierbij moet worden gedacht aan het verzuimde gedeelte van die politiek, namelijk de „ethnopolitiek", dat wil zeggen de politiek om de verschillende rasgroepen van Indonesia te vereenigen. Indonesia is n.l. een groot land met een zeer groote verscheidenheid van rasgroepen en het provincialisme groeit er welig. De ethnologische toestanden op Java maken dat daar spoedig een eenheid kan worden bereikt, maar met Sumatra is dat niet het geval, daar werken de toestanden het provincialisme in de hand. Men moet nu opleiden naar de Indonesische eenheidspolitiek en de provincialistische eenheidspolitiek als gevaarlijk voor de groote eenheid laten varen.

De medewerker voor zendingszaken doet in hetzelfde blad mededeeling omtrent de zending in de Bataklanden en hetgeen door deze in de gemeente werd tot stand gebracht. Het aantal leden bedraagt nu 273082, terwijl er 12948 kinderen en ruim 10.000 niet-christenen werden gedoopt. Er waren 646 behoeftigen die gesteund moesten worden. Het onderwijs wordt steeds uitgebreid: in de 462 volksscholen wordt onderwijs gegeven aan 31741 kinderen en er zijn 740 onderwijzers aan verbonden, terwijl het aantal meisjes-leerlingen 7298 bedraagt. De menschen zijn evenwel niet tevreden met het bestaande onderwijs op scholen met slechts drie klassen; overal wordt om vervolgscholen gevraagd.

Verder wordt er over geklaagd dat de godsdienstscholen in de verdrukking komen en ook in de Bataklanden wenscht men Nederlandsch te leeren. Jaarlijks vragen honderden kinderen toelating tot de Hol.-Inl. scholen te Naroemonda en Sigompoelan, welke thans 500 leerlingen tellen, terwijl de meisjes de voorkeur geven aan de meisjes-scholen met zes klassen, waar ook les in handwerken wordt gegeven. Er zijn reeds vier van die scholen opgericht. De medische zending heeft twee ziekenhuizen, maar dat te Balige wordt al te klein. De schrijver bericht dan over de beweging onder de in de ziekenhuizen te Hoeta Salem en Sitoemba verpleegde lepralijders, omdat deze zieken onderling wenschen te huwen, hetgeen de Duitsche leiders niet willen toestaan. Schrijver gewaagt dan van het krachtig godsdienstig leven van het naar de kerk gaan en het verlangen van stervenden naar het gebed. Met waardeering wordt van het leven der gemeente gewag gemaakt en van het krachtige vereenigingsleven: vereenigingen van onderlinge hulp en zangvereenigingen zijn er vele en over het algemeen zijn de vrouwen in deze actiever dan de mannen. Dr. Verwiebe brengt de jeugdvereeniging vooruit.

In verband met de bedoeling van de kortgeleden te Batavia opgerichte Persatoean Maschi Indonesia (Bond van Inl. Christenen) om zich ook op politiek terrein te begeven en zetels in de verschillende raden te verwerven, wijst de redactie van de *Bintang Timoer* van 16 Dec. er op dat van den beginne af in den Volksraad zetels zijn gereserveerd voor vertegenwoordigers der Inl. Christenen; zij noemt de heeren Moelia en Laoh. Het verlangen van de P. M. I. is dus te billijken. Tevens merkt de redactie op, dat het voor de vereeniging Moehammadijah, die reeds sedert lang door de regeering uitgenoodigd is zich in den raad te doen vertegenwoordigen, doch tot dusverre niet daarop is ingegaan omdat zij slechts iemand wilde aanwijzen, die er uitsluitend als Moehammadijah-man zou zitten, thans tijd is om haren vertegenwoordiger te zenden.

In een nadere bespreking van de terugzending der Digoelbannelingen teekent de redactie der *Bintang Timoer* van 20 Dec. verheugd aan, dat onder de gepardonneerden zich o.m. 3 personen uit de Bataklanden bevinden, wier onschuld vroeger in het blad zoozeer is bepleit. Men zal nu wellicht de schuld van hun verbanning werpen op de lagere bestuursambtenaren, die het indertijd voor hun naam noodig meenden gacht hebben om zooveel mogelijk schuldigen te vinden, doch de redactie meent dat hun niet alle blaam treft en de fout zit in het systeem, van hoogerhand toegepast. De heer Middendorp heeft reeds in den Volksraad naar voren gebracht hoe de gewestelijke Bestuurshoofden binnen 14 dagen moesten antwoorden op de vraag van hoogerhand, hoeveel menschen er in hun ressort gevaarlijk werden geacht; van zelf dat er op de lagere bestuurshoofden zooveel pressie uitging dat er geen tijd overbleef voor voldoende onderzoek. Het opmerkelijkste was dat de drie menschen uit Pematang Siantar een jaar in de gevangenis van Medan moesten wachten op hun interneeringsbesluit! Van de betrokken bestuurshoofden en de Regeering hoopt de redactie dat dergelijke vergissingen in de toekomst niet meer mogelijk zullen zijn.

Volgens de *Darmokondo* van 22 Dec. heeft Mr. Fruin in *de Stuw* het denkbeeld geopperd om de uitgaven voor salarissen van ambtenaren in te krimpen, wat geschieden moet noch door ontslag van ambtenaren, noch door vermindering der bestaande salarissen. Hij stelt voor nieuwe ambtenaren uit de groep Indonesiërs te betrekken en hun een traktement te geven dat met hun levenswijze overeenstemt. Op die manier zal de Regeering goed koope werkkrachten krijgen. Het behoeft niet te verwonderen, zegt de *Darmokondo*, dat deze zienswijze een groote verontwaardiging bij de groep der Indo's en in de sana-pers heeft gewekt. Aan het idee van mr. Fruin betuigt het blad echter adhaesie, niet uit blijdschap omdat de waarde der Indonesische krachten dan zal dalen, doch vanwege de mogelijkheid van een wijziging van de B.B.L. (bezoldigingsschaal). De in die richting gewijzigde B.B.L. zullen de andere groepen eveneens dwingen goedkooper arbeid te leveren.

De *Darmokondo* van 23 Dec. geeft een kort verslag van de vergadering van den Semarangschen Gemeenteraad, waarbij de motie van het lid Slawet over de uitbreiding van het Inheemsch ledental werd besproken. In het verslag wordt duidelijk gemaakt, welk een heftigen tegenstand de motie van de zijde der blanke fractie in haar geheel heeft ondervonden. Enkele zinsneden uit het debat, bijv. van den vertegenwoordiger der C. S. P., een ethische partij, worden geciteerd om te laten zien dat de beginselverklaringen van de zich ethisch noemende partijen camouflage zijn. Als het gaat om gewichtige zaken, dan is er maar één partij, de blanke partij. Dan is er geen billijkheid en geen rechtvaardigheid en zegeviert het imperium, de zucht naar macht. Dit is herhaaldelijk gebleken in vergaderingen van de raden en door de Regeering ingestelde commissies. Dat de motie werd afgestemd deert in geen geval; dit voordeel heeft de nederlaag toch dat „Sana" is te weten gekomen wat de wenschen der Indonesiërs zijn en dat de coöperators den moed zullen moeten hebben alles te zeggen wat op hun hart ligt.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.

Deel 86, 3de en 4de afl.: De To Loinang van den Oostarm van Celebes, door dr. Alb. C. Kruyt (met 6 foto's, 2 kaarten en 4 tekstfiguren). — Vertaling van Sarga XIX van het Oud-Javaansche Ramayana, door dr. H.H. Juynboll. — Oudheidkundige aanteekeningen, door W. W. Stutterheim (met 2 platen. Het opschrift van tjandi Pjeta. De Sudama-reliefs van tjandi Soekoeh I en II. De verhouding tusschen Çriwijaya en Mataram in de achtste eeuw A.D.) — Lijkbezorging bij de To Bada, in Midden Celebes, door Jac. Woensdregt (met 2 platen en 1 tekstfiguur). — De geschiedenis

van het amendement—Poortman op het ontwerp-Cultuurwet (Mei 1866), medegedeeld door prof. mr. C. Vollenhoven. — Hubert Hugo (een zeeroover in dienst van de Oost-Indische Compagnie), door dr. F. W. Stapel.

De Christelijke Onderwijzer

van 4 Maart no. 5: Christelijke school 1897—1 November 1931. Paramaribo, door J. M. Blufpand. Verslag, waarbij tevens een beroep op geestverwanten wordt gedaan om te helpen de hypotheekschuld van f 20.000 af te lossen).

Daily Telegraph

van 18 Febr. Governing the Oriental. Contrasts in British and Dutch Methods Weth Eastern Peoples, door Richard Sheepshanks (All the advantages are on the side of the Dutch methods.)

Indisch Bouwkundig Tijdschrift

No. 2 van 21 Jan.: Het grootste bevloeiingsreservoir in Ned.-Indië, (de Wadoek Patjal (eenigszins gewijzigd uit de Java-Bode overgenomen). Met een schetskaart en een foto).

Darmstädter Tageblatt

van 14 Febr.: Deutsche in Niederländisch-Indien, door C. Stalmann. (Er wonen in N.-I. ongeveer 4000 Duitschers.)

Flight

van 16 Jan. bevat een artikel van M. Langley over de geschiedenis en de beteekenis der luchtverbindingen Nederland—Indië en in Indië zelf.

De Indische Culturen (Teysmannia)

No. 33 van 1 Febr.: De wilde rubber van het Amazonegebied, door John C. Treadwell (zou Brazilië wederom den voorrang kunnen krijgen onder Rubber-produceerende landen? Zeer zeker niet alleen door de wilde rubber, niettegenstaande haar goede kwaliteit.) — Bamboe als bouwmateriaal, door S. Kalff (slot). — Nuttige afvalproducten (een nieuw materiaal uit maïsstengels vervaardigd. Zie ook het Vaderland van 24 Febr. Avondblad A.)

De Indische Mercuur

No. 9 van 4 Maart: De Inlandsche Cultures op Java, door K. van der Veer (bewerking van een lezing 31 Dec. 1930 te Amsterdam voor den 11den Kol. Vacantiecursus voor Geographen.)

De Indische Post

31 Januari, no. 5: Dat wat men mist. V. (over het Indisch-Europeesch kind in Holland). — Uit de Dagregisters gehouden in Nieuw Batavia, door mr. dr. F. Valentyn. — Over Archeologie, Biographie, Genealogie, Heraldiek, Topographie, door mr. P. C. Bloys van Treslong Prins. — Koloniale propaganda, door Homunculus (Wat tot nog toe in ons land ontbreekt is een directe, doeltreffende koloniale propaganda, die tegelijk tot het hart en tot het verstand spreekt en de Indië tot de massa brengt nu die massa uit zichzelve niet tot Indië wil komen. De schrijver beveelt een in Nederland rondreizende groote Indische tentoonstelling aan, die zou kunnen worden opgebouwd uit het materiaal dat gediend heeft voor onze koloniale deelneming aan de wereldtentoonstelling te Antwerpen en te Parijs.)

De Indische Verlofganger

No. 30 van 27 Febr.: Willem van Haren en zijn koloniale Boetzang, door S. Kalff (Jhrs Willem en Onno Zwier van Haren waren twee broeders, die zich met de koloniale onderwerpen bezig hielden in de 18de eeuw. Willem diende een klacht, eigenlijk een aanklacht in over de groote misdaad te Batavia in 1740, waar onder Valkenier het volkrijke Chineesche kamp gedurende drie dagen werd uitgemoord en uitgeplunderd. Valkenier werd gevangen genomen, ter dood veroordeeld maar kwam te voren te overlijden en de zaak ging de groote Indische doofpot in.)

De Ingenieur

van 27 Febr. no. 9: Het verkeer ter Oostkust van Sumatra, dat der Deli Spoorweg Maatschappij in het bijzonder, door mr. B. H. A. van Kreel (voordracht te Amsterdam op 9 Oct. 1930 in het Kon. Inst. van Ingenieurs.)

Koloniaal Tijdschrift

Maartnummer: Verbanning en interneering in Ned.-Indië, door mr. D. J. Jongeneel (verschillende denkbeelden inzake verbetering van het instituut der verbanning en interneering worden aan de eischen van bestuursvoering en ordehandhaving getoetst.) — Animitiese volksbegrippen der Dajaks, door J. J. Fahrenfort. — De Arabische gemeente ontwaakt, door Ch. O. van der Plas (zij zijn bij andere volksgroepen achtergeraakt en zoeken dat op politiek en cultureel gebied in te halen. Er doen zich drie problemen voor: 1. De benoeming tot lid van den Volksraad; 2. Het onderwijs; 3. Het Nederlandsch onderdaanschap. Een openbare actie van de Arabieren is lang niet meer te vermijden. Er is een Arabisch reveil.) — Een Makassaarsch Heldendicht, door R. A. Kern (1. Madi, door dr. Matthes tusschen 1850 en 1860 uit den mond van een zanger opgeteekend. Zie Makassaarsche Chrestomathie van Matthes, 2de druk. Den Haag, 1883.)

De Kracht

van 1 Febr. no. 10: De vrijlating van Bedjam — Kolonisatie — Haar voordeelen en gevaren (lezing door den heer J. Stoop voor den Sumatra Cultuurbond). — Uit mijn Molukkentijd, door J. Th. Dinger. (Het fort Belgica. Terug naar de kebon.)

Nederlandsch Fabrikaat

No. 2 van 20 Febr.: Bevordering van de kennis van en belangstelling voor het Nederlandsch fabrikaat bij het onderwijs in Ned. Oost-Indië (door reizende tentoonstellingen in Indië.)

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw

Afl. II van Maart: Roodgekleurde Djambi-batiks, door B. M. Goslings (zie K.W. no. 52 van 1929 en van 1930 no. 2). — Sjech Said Bin Abdullah Baädilla. Een Arabier van beteekenis in de groote Oost, door V. I. van den Wall (een schets van zijn leven en werken.)

Onze Vloot

Maartnummer: Brieven van de kust van Atjeh 1873, door O.O. ingezonden.

De Rijkseenheid

van 4 Maart no. 23 Emancipatie en Verwording, door M. B. van der Jagt (een ernstige waarschuwing. Het knettert, zegt schrijver, in het Indische huis. De tijd is gekomen, dat alle ondeugdelijke bamboe door djatie-hout worde vervangen. Het zal het werk van een deskundige, van een man, die weet en die durft, moeten zijn.) — Het Hooger Onderwijs in Ned.-Indië, door W. P. van der Tuuk (met waarschuwend naschrift der redactie.)

Spoor- en Tramwegen

van 3 Maart no. 5: Antwoord van de Vereeniging van Ned.-Ind. Spoor- en Tramwegmaatschappijen (V.N.I.S.T.) op de vragenlijst der Staatscommissie voor het Vervoer. II (slot), door G. P. J. Caspersz.

Suriname

De belangstelling voor het vraagstuk van de waterleiding voor Paramaribo is nog niet verminderd. Terecht ook, want het is voor Suriname een hoogst belangrijk vraagstuk.

Ook uit particuliere brieven blijkt ons hoe angstig de menschen daar zijn voor het schrikbeeld dat de watervang onvoldoende zou blijken in een zeer droog jaar, terwijl de regenwaterreservoirs en de putten zijn opgeruimd. Daarom schreven wij in ons vorig nummer dat wij het betreurden dat niet het *eerste* advies van den directeur van het Rijksbureau voor Drinkwatervoorziening is gevolgd. Mr. Fock heeft in de Eerste Kamer dit ook voorgesteld.

In „*De Telegraaf*" van 27 Febr., 2de avondblad, een interessant artikel van Prof. Sleeswijk over „Paramaribo's waterprobleem". Wij ontleenen daaraan het volgende:

„Ik krijg den zeer beslisten indruk, dat men in Paramaribo vooral bevreesd is voor een mogelijk watertekort bij het plan-Weyerman. De bevolking is niet per se tegen een waterleiding gekant. Toen enkele jaren geleden prof. Flu, een geboren Surinamer die daarginds terecht groot vertrouwen geniet, de noodzakelijkheid ervan betoogde en de Para-rivier als watervang aanwees, was men in Paramaribo zelfs enthousiast voor zulk een plan. En men heeft in Suriname niet ten onrechte het gevoel, dat zooals de zaken thans staan, de rivierwaterleiding een grootere zekerheid geeft.

Thans is het plan-Weyerman ook door de Eerste Kamer aanvaard. Men krijgt den indruk, dat het is doorgedreven en dat er niet voldoende rekening is gehouden met de geopperde bezwaren. Ongetwijfeld zal de nieuw-opgerichte Surinaamsche Waterleiding Maatschappij haar materiaal nu voordeelig kunnen inkoopen. Maar dit mocht den doorslag niet geven. Er zijn verderstrekkende belangen. In de beide Kamers heeft men de Regeering gevraagd om een voorafgaand stelselmatig geohydrologisch onderzoek. In de Tweede Kamer heeft de minister dat toegezegd, in de Eerste Kamer zeide Z.E., dat nu eerst de watervang moest worden gebouwd, en daarna zou men wel een geoloog zenden. Zooiets kan alleen worden beweerd door een ondeskundigen minister en slechts zonder protest worden aanvaard door een even ondeskundige Kamer. Het is ongeveer hetzelfde als wanneer een chirurg zegt: „Ik ga eerst de operatie verrichten, daarna zal ik wel eens een X-photo maken."

In een artikel in „*Het Vaderland*" van 4 Maart, Av. bl. C, wordt de door den Minister in de Eerste Kamer verdedigde gang van zaken het paard achter den wagen spannen genoemd. De schrijver vraagt waarom het advies van den directeur van het Rijksbureau voor Drinkwatervoorziening van 9 September 1929 eerst in Januari 1931 ter kennis van de Koloniale Staten is gebracht.

„Zond Koloniën bedoeld stuk zoo laat aan den gouverneur of hield deze het onder zich?"

In de vergadering van de Eerste Kamer van 19 Februari heeft de Minister hieromtrent het volgende verklaard:

„Dit rapport is niet geweest een verslag, uitgebracht aan den Minister van Koloniën. Tusschen het Departement van Koloniën en den directeur van genoemd bureau is destijds geen directe gedachtenwisseling gevoerd over deze aangelegenheid. Het was een verslag, bestemd voor den Minister van Financiën, die daarvan gebruik heeft gemaakt bij het overwegen van de vraag, in hoeverre hij zou kunnen medewerken tot deze zaak. Het rapport is door den Minister ter zijde gelegd, omdat het hem geen aanleiding gaf tot bezwaren te dien aanzien. Dat de toezending aan den Gouverneur zoo laat heeft plaats gehad, houdt verband met de omstandigheid, dat eerst onlangs door mij een verzoek van den Gouverneur om overlegging is ontvangen".

Een zeer eigenaardige gang van zaken. De Minister van Financiën vond in de zeer besliste uitspraak van den deskundige geen bezwaren tegen het plan en de Minister van Koloniën evenmin!

Onzes inziens was dit geen voldoend motief om het verslag niet ter kennis der Koloniale Staten te brengen.

Onder dagteekening van 10 Januari heeft de Gouverneur zijne Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag over de verordening, houdende verbodsbepalingen met betrekking tot watervergaarplaatsen ingezonden. De memorie, die ruim 16 kolommen druks beslaat, is een knap pleidooi. Ook hetgeen daarin voorkomt over de muskieten is van zeer deskundige hand. Niettemin zouden wij niet alles willen onderschrijven wat over de muskieten wordt gezegd, waarmede wij niet willen zeggen dat de waterleiding er niet toe zou bijdragen den muskietenindex te verlagen.

Het verdient overweging de verbodsbepalingen met betrekking tot watervergaarplaatsen eerst in werking te doen treden na een felle droogte, als die van 1926. Blijkt de watervang dan voldoende water te leveren, dan kan de bevolking gerust zijn. Inmiddels zou bij de verordening bepaald kunnen worden dat de leidingen naar de watervergaarplaatsen verwijderd moeten worden.

Dat ondergrondsche bakken niet behoeven afgebroken te worden is een wijze bepaling.

Ook de goede putten — zoowel openbare als die op de erven — zou men kunnen behouden, als boven, mits afgesloten. Men beschikt in Suriname over uitvoerige rapporten omtrent de waterputten in de stad. Die op de schulpritsen bevatten in den regel goed drinkwater. Dadelijk opgevuld moeten worden die welke te dicht bij latrines staan.

Nu nog een eigenaardig bericht in „*De Nieuwe Stem*" van 26 Januari. Het blad schrijft:

„Het is ons bekend geworden *dat lang voor de kwestie in de Tweede Kamer behandeld werd* er al bestellingen voor pijpleidingen waren gedaan.

Nu vernemen wij, dat het huis van Dr. de Vries in de Gravenstraat door Dr. Weyerman is aangekocht; boven zal hij wonen, beneden kantoorlokalen."

***

„*De Surinamer*" van 1 Febr. hangt een treurig beeld op van de werkloosheid in Suriname:

„Kranten en telegrammen brengen ons onophoudelijk berichten omtrent de toenemende werkloosheid over heel de wereld. En binnenkomende schepen voeren ons nu regelmatig werkloozen zelf aan, van elders terugkeerend in aantallen, die voor onze verhoudingen verontrustend worden"....

....„Men behoeft slechts te bedenken, dat er ten onzent geen werkloozensteun bestaat, noch van overheidswege, noch van particuliere liefdadigheid uitgaande, om te beseffen, dat er bittere nood geleden wordt.

En men moet een werkkring vervullen, die werkloozen, op zoek naar een baantje aantrekt, om van nabij de wanhoop te zien van werkwilligen, die zonder uitkomst dag in dag uit zoeken. In bonte verscheidenheid melden ze zich aan. Jonge, sterke kerels, bleek van den honger, soms met iets angstaanjagends in de oogen, die onmannelijk week op je gevestigd kunnen worden, terwijl de stem smeekt om werk."

***

Den 27sten Februari overleed te Meran de heer Doctor Charles Ernest Baëza, Arts.

Hij was Surinamer van geboorte en heeft te Paramaribo en daarna in den Haag de geneeskundige praktijk uitgeoefend.

De teraardebestelling zal plaats hebben op de begraafplaats Oud Eik en Duinen te 's-Gravenhage op een nader te bepalen datum.

Curaçao

Het geval mr. Weitjens in de Eerste Kamer.

Begrijpelijkerwijs heeft, nadat prof. Kleintjes in het *Weekblad van het recht* van 1 Jan. l.l. de zaak tot meer algemeene bekendheid had gebracht, de Eerste Kamer in haar Voorloopig verslag op hoofdstuk XI der rijksbegrooting het geval mr. Weitjens ter sprake gebracht. Men weet, dat er eigenlijk twee kwesties zijn: de niet-beëediging van eenige rechterlijke ambtenaren, voor welke ambtenaren beëediging uitdrukkelijk voorgeschreven is, en de tijdelijke benoeming, ter beschikbaarstelling of belasting met rechterlijke werkzaamheden als leden van het hof van Justitie, waar het regeeringsreglement een koninklijke benoeming voor het leven eischt. Ten onrechte heeft de Eerste Kamer, wat dit laatste betreft, gemeend, dat deze wijze van benoeming een stelsel zou zijn, dat *herhaaldelijk* in de laatste jaren zou zijn toegepast.

Inderdaad is in 1920 mr. Schalkwijk „belast met de waarneming van het ambt van lid van het hof van justitie" voor een zeker aantal jaren. Daarna zijn eenige leden op regelmatige wijze benoemd, tot bij *gouvernementsbeschikking* van 21 Juli 1928 mr. Weitjens werd „belast met de waarneming der betrekking van lid van het hof van Justitie." Intusschen moet ook vermeld, dat bij *gouvernementsbeschikking* van 6 Jan. 1928 mr. Van Dijk *tijdelijk* was belast met de vervulling van het ambt van proc.-gen. bij dat hof, terwijl art. 132 van het regeeringsreglement ook voor dezen ambtenaar benoeming door de Kroon voorschrijft. Dit alles kan men lezen in de opvolgende Koloniale Verslagen.

Er kan niettemin van een „stelsel", prof. K. noemt het een „intentionneel systeem", gesproken worden, omdat, gelijk prof. Kleintjens aantoont, èn in 1923 èn in 1925 èn in 1927 èn in 1930 van „Koloniën" oproepingen van gegadigden voor de vervulling van het ambt van lid van het hof van Justitie in Curaçao zijn verschenen op een dienstverband van zes of ten hoogste zes jaren.

Hierover nu heeft ook de Eerste Kamer de staf gebroken.

De M. v. A. geeft de feiten niet toe. Zulk een benoeming is maar eens gebeurd, wordt daar gezegd — van de bovenvermelde oproepingen wordt niet gerept — en dat was, toen er een vijfde lid van het college moest worden benoemd.... waarvoor de begrooting wèl, doch het reglement op de rechterlijke organisatie nog niet de mogelijkheid had geopend. Het is dus nog erger, dan wij gedacht hadden! zullen misschien de Eerste Kamer en prof. K. uitroepen. De M. v. A. verdedigt deze benoeming met een beroep op art. 35 van het regeeringsreglement, dat den gouverneur opdraagt te voorzien, als de belangen van den dienst dit vereischen, in de tijdelijke waarnemingen van betrekkingen... door den Koning te begeven.

Was hier dan al van een door den Koning te begeven betrekking sprake?

Maar goed, in Juli 1928 dan aldus benoemd, is mr. Weitjens 2½ jaar later nog tijdelijk met de waarneming der betrekking van lid van het hof van Justitie belast.

En wat de tweede kwestie betreft, de niet-beeediging van sommige rechterlijke ambtenaren — het waren, naar wij meenen, griffiers en/of ambtenaren van het openbaar ministerie — de M. v. A. meent, dat slechts gesproken kan worden van „eenige mindere regelmatigheid", „eene weinig vormelijke wijze van beëdiging".

De Eerste Kamer had ook in twee rhetorische vragen afgekeurd de benoeming van een commissie van onderzoek naar de bezwaren van mr. Weitjens, in meerderheid samengesteld uit niet-rechterlijke ambtenaren. Waarschijnlijk oordeelt men daar overkomstig ons gevoelen, dat hier misschien een taak geweest was voor den Voorzitter van het hof. Maar de minister kan niet inzien, dat hierdoor te kort is gedaan aan den eerbied voor de rechterlijke macht.

Ten slotte — had de Kamer gevraagd, of mr. Weitjens voor zijn nauwgezetheid niet veeleer lof dan afkeuring verdiende, de minister meent, dat die handelwijze „bezwaarlijk anders dan afgekeurd kan worden."

Errata!

Zelfinlijving.

Holland heeft er zich op taalgebied berucht door gemaakt ten opzichte van het Duitsch, Curaçao schijnt bezig te zijn hetzelfde te doen voor het Engelsch.

Wij kregen n.l. een Neerlandia uit Emmastad terug met het getikte opschrift: Please return to sender. En tot overmaat van zelfvernedering had een postbeambte er nog met blauw potlood bijgeschreven: Retour.

Laten de Nederlanders in Nederlandsch overzeesch gebied dergelijk onnederlandsch optreden van ambtenaren in gouvernementdienst toe?

Neerlandia.

Nog zoo iets!

La Prensa van 4 Februari l.l., dat bij uitzondering eens een Nederlandsch stukje heeft, vertelt van een feeëriek verlichten daktuin met groote parasols en gemakkelijke stoelen, geopend nog wel door de vereeniging „Groot-Nederland", door het blad vooral aanbevolen aan „shoppende dames".

Uit den Verren Vreemde

Het Britsch-Indische accoord.

Gandhi werd den 26en Januari in vrijheid gesteld. Den 4en Maart is de tekst bekend gemaakt van de overeenkomst waartoe de besprekingen tusschen den onderkoning, Lord Irwin, en den Mahatma geleid hebben. Daar liggen dus ruim vijf weken tusschen.

De onderhandelingen zijn eerst op dreef gekomen nadat de Indiërs, die de Rondetafelconferentie te Londen hadden bijgewoond, in Indië waren teruggekeerd. De extremisten van het Indische Nationale Congres, dat Gandhi als zijn leider beschouwt en dat zich, zooals men weet, te Londen niet had willen laten vertegenwoordigen, toonden zich aanvankelijk ook niet genegen op de in Londen buiten hun medewerking bereikte resultaten voort te bouwen. Dat 't toch tot overleg gekomen is, is vooral te danken aan Sir Tej Bahadoer Saproe, de bekende Indische diplomaat, die ook in Londen een man van beteekenis is geweest, en die zich nu verdienstelijk heeft gemaakt als bemiddelaar tusschen de regeering en het I. N. C.

De punten vermeld in de eindelijk-verkregen overeenkomst, geven het voornaamste belang ervan niet aan. Wel zijn er onder van dadelijke en ook van verstrekkende beteekenis, maar de hoofdzaak ligt toch niet in de oplossingen die gevonden zijn voor elk der besproken kwesties zelf, maar meer in het feit dat een oplossing gevonden is. Voor meer dan een hindernis geldt dat, indien de oplossing voor dat punt geheel anders, of zelfs precies tegenovergesteld verkregen ware, dit weinig gewicht in de schaal zou hebben gelegd mits er maar een oplossing was. Hoofdzaak is, dat men wil doorwerken aan het vastleggen van den nieuwen status van Britsch-Indië.

De commissie-Simon bracht een rapport, dat academisch waardevolle beschouwingen bevat, maar geen bruikbare conclusies en voorstellen gaf. Lord Irwin bood ter oplossing een ontwerp aan, dat bij zijn aanbieding ter Londensche conferentie reeds als verouderd werd terzijde gelegd. Die Ronde-tafel-conferentie bood denkbeelden aan met vèrgaande hervormingsideeën. Thans heeft het I. N. C. zich bereid verklaard, met deze denkbeelden als grondslag, verder te beraadslagen. Hiertoe zal in Indië zelf andermaal een Ronde-tafel-conferentie worden gehouden. Daarop zal dan weer een conferentie te Londen volgen. Zoo is de weg afgebakend om te komen tot een constitutie voor Indië die ten slotte door het Engelsche parlement zal moeten worden goedgekeurd. Immers, in welken vorm de nieuwe positie van Indië ook vast gelegd moge worden, volgens de geldende wet is Indië een kolonie, die elke meerdere vrijheid van het moederland zal moeten krijgen.

De regeering van Mac Donald en de minister voor Indië, Wedgwood Benn kunnen 't zich tot een verdienste aanrekenen dezen gang van zaken mogelijk gemaakt te hebben; zij moeten zich gelukkig prijzen in Lord Irwin een onderkoning te hebben gevonden, die den weg heeft weten te effenen, niettegenstaande de vele moeilijkheden welke te overwinnen zijn geweest.

In Engeland, en ook wel buiten Engeland, zijn er sprekers en schrijvers, die hierbij van „verdiensten" niet willen hooren. Zij zeggen: als men in alles maar toegeeft is 't wel gemakkelijk hindernissen uit den weg te ruimen, maar 't is de vraag of deze „capitulatie tot een gewenscht en gewild doel voert.

't Wil ons voorkomen dat deze beoordeeling, welke een veroordeeling bevat, te oppervlakkig is. 't Is waar dat de onderkoning in zijn bijeenkomsten met Gandhi hem in menig opzicht ter wille is geweest, ook is 't juist dat Mac Donald ter Londensche conferentie den indruk heeft gemaakt een leider te zijn die zich liet leiden maar toch mag niet over het hoofd worden gezien hoe, al meegaande, de Britsche politici de Indische voormannen wisten af te brengen van de route welke deze zich hadden voorgenomen te volgen.

Toen in den zomer van het vorige jaar dezelfde Saproe, vergezeld van Dzjayakar, namens den onderkoning onderhandelingen met Mahatma Gandhi heeft gevoerd, hield deze o.a. halsstarrig vast aan deze eischen, als voorwaarden voor het stopzetten der burgerlijke ongehoorzaamheid, erkenning van het recht van Indië om zich terug te trekken uit het Britsche rijk; een volslagen nationale regeering voor Indië, verantwoordelijk tegenover het volk; verwijzing van de van Britsche zijde gestelde eischen, w. o. die betreffen-

de de openbare schuld, naar een gemengde rechtbank. Dit waren voorwaarden, waarvan Gandhi toen niet wilde afzien, en waarop de poging tot het bereiken van overeenstemming afgesprongen zijn. Wel, van deze eischen in het nu getroffen acoord: niets meer.

Dit beteekent dan toch wel, dat Mac Donald en Lord Irwin niet maar in alles hebben toegegeven. Gandhi heeft deze eischen nu laten zwemmen; hij is niet voornemens ze als afgedaan te beschouwen, hij maakt er punten van voor de verdere besprekingen.

Destijds ging 't, zooals gezegd, om een beëindiging van de campagne voor burgerlijke ongehoorzaamheid, maar bij de besprekingen zette de Mahatma voorop, dat de boycot van buitenlandsche goederen dan toch nog zou voortduren, dat eveneens het produceeren van zout buiten de regeerings-zout-winning om zou worden voortgezet en dat het posten voor drankwinkels niet zou worden opgegeven. Hierin lag dus opgesloten dat de verzetspartij geen dezer maatregelen wilde prijsgeven. Wel, in de straks te vermelden punten van het accoord vindt men het boycotten wel prijsgegeven, vindt men een compromis voor de andere aangelegenheden. Ook hier dus geen „ja en amen" bij alles wat gevraagd werd.

Een andere voorwaarde in den zomer van 1930 gesteld betrof de onmiddellijke invrijheidsstelling van alle politieke gevangenen, die geen daden van geweld hebben gepleegd en de teruggave van alle in beslag genomen goederen en terugbetaling van alle voldane boeten. De afdoening van het eerste punt wordt Gandhi als een groot succes toegerekend, maar de onderkoning zal het zeker gaarne zoo hebben afgedaan. Ongeveer 25000 gearresteerden zaten nog in de gevangenissen, men is blijde van dezen lastpost bevrijd te worden. De vrijstelling kan zelfs niet onmiddellijk worden toegepast, zij kan maar geleidelijk geschieden, daar de terugkeer in de steden en de dorpen met veel beleid moet worden geregeld. Voor de in beslag genomen goederen, de opgelegde boeten en het posten is men ook door wat geven en nemen tot een resolutie gekomen. Overigens wijst het in arrest stellen van de leiders van het verzet en van meer dan 100.000 verzetslieden toch ook al op een ander beleid dan dat van naar inschikkelijk toegeven.

Het acoord, dat eenerzijds door Lord Irwin, anderzijds door Gandhi, hiertoe door het N. I. C. gemachtigd, is aangegaan bevat de volgende bepalingen (kort weergegeven): De civiele ongehoorzaamheid (het machtige wapen van Gandhi) zal worden stopgezet. Hiermede zal de boycot van Britsche goederen als politiek wapen worden opgeheven. Het posten voor winkels, a. a. z. zal ophouden, behalve voor zooover dit niet tegen de gewone wet ingaat, die het voor bepaalde gevallen toestaat (begrijpen wij 't goed, dan zal hetgeen gebeuren mag, neerkomen op de actie die ook in ons land wel wordt gevoerd voor gelegenheden waar sterken drank te krijgen is). Gestraften voor beleedigingen, zonder geweldpleging, zullen in vrijheid worden gesteld. Bovendien zal amnestie op ruime schaal door den onderkoning worden overwogen. Geldboeten, welke nog niet zijn geïnd, worden kwijtgescholden. De politie-versterking, op verzoek en op kosten van bewoners in eenige streken gedetacheerd, zal geleidelijk worden ingetrokken. Aan de bewoners der kuststreken wordt veroorloofd zelf zout te winnen voor gebruik in de eigen dorpen, deze maatregel heeft ten doel aan de behoefte van arme bevolkingsgroepen te gemoet te komen.

Een wensch, waaraan Gandhi veel waarde hechtte, doch die hij toch heeft los gelaten, gold een openbaar onderzoek naar daden van geweld door de politie gepleegd. Hiertegen werd aangevoerd, dat dit tot beschuldigingen over en weer zou leiden, die de vreedzame stemming zouden bederven.

De Mahatma heeft veel, heel veel invloed. Maar daarom is hij toch nog niet „geheel Indië". Door zijn verklaring is verkregen, dat de besprekingen voortgang kunnen hebben, maar hij zelf heeft reeds uitdrukkelijk uitgesproken, dat alle wenschen zich verder moeten kunnen laten gelden en dat hij zelf geen der wenschen, die hij voor een toekomstig Indië had, heeft losgelaten. In Engeland hebben de conservatieven hun stem reeds laten hooren tegen de strooming welke, volgens hen, zou voeren naar een geheel losmaken van Indië van Engeland, iets waartoe zij zeggen niet te willen medewerken. Moskou zal ook niet stil zitten.

Volgens Gandhi is men met dit alles pas half-weg naar de goede oplossing. Dit lijkt ons juist, maar de kansen voor 't goed-afleggen van de tweede helft lijken veel gunstiger, dan ze stonden voor de eerste helft, die toch doorloopen is. Van zeer groote beteekenis hiervoor is ook dat Lord Willingdon, die Lord Irwin binnen enkele maanden als onderkoning van Indië zal opvolgen, een verklaring heeft afgelegd waaruit blijkt, dat hij in de politiek van den tegenwoordigen landvoogd wil volharden. Daar hij als een krachtige persoonlijkheid bekend is, is te verwachten, dat hij, in medewerking met een onbaatzuchtig politicus als Gandhi is, de moeilijke vraagstukken, voor welke Engeland en Indië te zamen staan, ten beste zal weten op te lossen.

Het betreft hier een zaak van de eerste orde, voor geheel de wereld.

Vereeniging „Oost en West"

Afdeeling 's-Gravenhage.

Verslag over het jaar 1930.

Bestuur.

Voor het jaar 1930 waren aan de beurt van aftreden mevrouw G. T. J. van Aalst—Koopman en de heer O. de Bordes. Eerstgenoemde stelde zich herkiesbaar en werd met algemeene stemmen herkozen, terwijl in de plaats van den heer De Bordes, die zich niet herkiesbaar had gesteld, de heer C. J. Feith als Bestuurslid werd benoemd. Het Bestuur is dus samengesteld als volgt:

F. van Peski, *Voorzitter*;
L. A. Bakhuis, *Onder-voorzitter*;
J. C. Baudoin, *Secretaris-penningmeester*;
Dr. H. D. Benjamins;
C. J. Feith;
Jhr. Mr. J. M. M. van Asch van Wijck;
Mevrouw G. T. J. van Aalst—Koopman;
Mevrouw E. van Assen—Sol.

Leden.

Op 31 December 1929 bedroeg het ledental		1348
Voor 1930 zijn afgevallen aan leden:		
wegens bedanken	82	
,, overlijden . . .	27	
,, vertrek naar elders	77	
		186
Zoodat het ledental op 1 Januari 1930 bedroeg		1162
In 1930 zijn bijgekomen:		
Aan nieuwe leden	107	
,, leden van elders overgekomen	54	
		161
dus bedraagt het ledental op 31 Dec. 1930 zijnde een vermindering van 25 leden.		1323

Statuten.

Deze ondergingen geen verandering.

Buitengewoon Alg. Vergaderingen

hadden niet plaats.

Verificatie-Commissie.

In de samenstelling dier Commissie kwam geen verandering en bestond deze uit de heeren G. W. Erfmann, J. E. Bijlo en M. J. Lusink. Deze laatste kon echter wegens ziekte geen deel uitmaken van deze contrôle-commissie en werd de heer K. Peereboom bereid bevonden zijn functie waar te nemen.

Jaarl. Alg. Vergadering v. d. Vereeniging.

Als Afgevaardigde en Plaatsvervangende voor de Jaarlijksche Alg. Vergadering der Vereeniging, op 28 Juni 1930 te Bergen op Zoom, werden de heeren Jhr. Mr. J. M. M. van Asch van Wijck en J. W. van Aalst benoemd, onderling uit te maken, wie de Afdeeling als Afgevaardigde zou vertegenwoordigen.

Lezingen.

Evenals vorige jaren trachtte het Bestuur door het doen houden van lezingen, bioscoopvertooningen, Indische tooneelvoorstellingen e. a. de belangstelling voor onze Afdeeling op te wekken.

Op 22 Maart werd in het Scala-theater het derde deel van de Borneo-film, opgenomen door den heer H. F. Tillema, vertoond, bij welke gelegenheid mej. M. de Meyier hare artistieke medewerking (Indische dansen) verleende.

Op 22 April werd in het Theater De Seinpost het Indische tooneelstuk ,,'t Spookhuis" opgevoerd met mevrouw M. Naessens (Mia Aarwen) in de hoofdrol.

Op 11 October werd in het Scala-theater het tweede deel van de Borneo-film, opgenomen door den heer H. F. Tillema, vertoond.

Op 29 November werd in het Scala-theater de Bali-film ,,Kris" van den heer A. Roosevelt vertoond. Na afloop daarvan verleenden de dames Spoel en Monnikendam hare medewerking met dans en piano.

Op 19 December hield Prof. Dr. J. G. Sleeswijk in De Twee Steden een causerie met lichtbeelden over ,,Zijn reis door Suriname en Curaçao".

Bovendien zij vermeld, dat de Afdeeling aan den lichtstoet, welke op 30 Augustus en 1 September ter gelegenheid van den 50en verjaardag van H. M. de Koningin werd gehouden, heeft deelgenomen. Met haar wagen „Oost en West" heeft zij daarin een zóó schitterend figuur gemaakt, dat zij zich den eersten prijs voor den origineelsten wagen, nl. de zilveren medaille van den Commissaris der Koningin in Z.-H., zag toegewezen.

Nagekomen Berichten.

Voorts werd door de Afdeeling op 6 September een excursie naar het Koloniaal Instituut te Amsterdam georganiseerd. Deze excursie, welke geheel onder deskundige leiding plaats vond, mag als goed geslaagd beschouwd worden. Er namen slechts 46 personen aan deel. Jammer, dat niet meer leden van deze buitengewone gelegenheid, welke zoo zelden voorkomt, hebben gebruik gemaakt, daar de kosten zeer gering waren.

Als bizonderheid moet nog worden aangeteekend, dat twee onzer hoogst verdienstelijke Bestuursleden, de heeren Dr. H. D. Benjamins en L. A. Bakhuis, resp. op 25 Februari en 11 April hun 80en en 75en verjaardag herdachten. De heer Benjamins is sedert 27 Februari 1913 onafgebroken Bestuurslid geweest, terwijl de heer Bakhuis vanaf de oprichting der Vereeniging een functie in het Bestuur heeft bekleed. Beide heeren hebben als Bestuurslid de Afdeeling vele goede diensten bewezen en met groote toewijding de belangen der Afdeeling behartigd en kunnen wij niet nalaten dit feit met groote erkentelijkheid en dankbaarheid te gedenken. Dat zij nog lange jaren gespaard mogen blijven voor hun gezin in het bizonder en voor de belangen der Afdeeling in het algemeen.

Wat het aantal leden onzer Afdeeling betreft, kunnen wij helaas niet op vooruitgang wijzen. De financieele positie der Afdeeling is echter niet ongunstig. Laten wij dus tevreden zijn, ook dankbaar, maar niet geheel voldaan.

Met voldoening mag melding worden gemaakt, dat vele onzer leden het streven en werken onzer Vereeniging waardeeren. Zoo schreef een hunner: „Uit dankbaarheid voor het vele genotene, heb ik de contributie van 1 Januari 1931 af van *f* 5.— op *f* 10.— gebracht", terwijl ook meer anderen hun contributie op pijl brachten.

Behalve de finantiëele steun der leden, die wij ten zeerste op prijs stellen, hebben wij noodig de medewerking en warme sympathie van allen. Die medewerking kan verkregen worden door moreelen en daadwerkelijken steun, voortspruitend uit belangstelling voor onze Vereeniging. Dáárdoor alleen kan krachtige bloei en vruchtdragende arbeid mogelijk zijn.

Wij eindigen dit verslag daarom met de hoop uit te spreken, dat de leden ons zullen bijstaan in het versterken der kracht van de Afdeeling, door het aanbrengen van veel nieuwe leden, alhoewel de tijdsomstandigheden op dit oogenblik weinig bemoedigend zijn.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's Gravenhage.

14 Maart: Zaterdagmiddag 2 uur zal in het Scala-Theater, Wagenstraat 34 alhier, een vertooning plaats hebben van de „Soerabaja- en Legerfilm".

Voor de filmvertooning op 14 Maart in het Scala-Theater bestaat gelegenheid tot plaatsbespreken op Vrijdag 13 Maart van 10—4 uur à 10 cent per soon.

Degenen, die zich als lid opgeven, kunnen van deze uitvoeringen gratis profiteeren. Het lidmaatschap bedraagt f 5.— per jaar.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN,
Jacob Hopstr. 12, tel. 554262

10 April: Vrijdagavond 8 uur zal in het Gebouw Excelsior, Zeestraat 57b, alhier, Prof. L. van Vuuren, Hoogleeraar te Utrecht, een causerie met lichtbeelden houden over:

„De invloed van de wereldligging van Ned.-Indië op de ontwikkeling van het gebied en op de politieke gebeurtenissen in Oost-Azië."

Leden van de afdeeling 's-Gravenhage met één huisgenoot hebben vrijen toegang op vertoon van lidmaatschaps- of contributiekaart. Niet betaalde contributie over 1931 kan in de zaal voldaan worden.

Afdeeling Apeldoorn.

I. De 27ste Maart.

Door de ziekte van den heer C. J. v. Kempen kan ZEd. de voordracht op dien dag niet houden. We waren dus genoodzaakt hierin te voorzien en vonden gelukkig prof. *L. v. Vuuren*, hoogleeraar aan de Rijks Universiteit, bereid een causerie met lichtbeelden te houden over:

„De invloed van de wereldligging van Nederlandsch-Indië op de ontwikkeling van het gebied en op de politieke gebeurtenissen van Oost-Azië."

Door het nadeelig saldo van den filmavond van den heer Tillema zijn we genoodzaakt de volgende regeling te stellen: Toegang voor de *leden* vrij, met recht op twee introducee's à *f* 0,25; *Begunstigers* persoonlijk vrijen toegang. *Alle* verdere belangstellenden *f* 0,50 entrée.

Gezien de belangrijkheid van het onderwerp en den deskundigen spreker, hopen wij....

II. De circulaire.

Het Bestuur heeft een krachtiger actie ingezet om leden te winnen, o.m. heeft het een circulaire in zee gestuurd die wel aanvankelijk succes heeft afgeworpen, maar nog lang niet genoeg. Wij verzoeken *dringend allen* leden en begunstigers in hun kring eens krachtig aan 't werk te gaan. Ook adressen, waarheen met eenige kans van slagen die circulaire kan gezonden worden, zullen we gaarne ontvangen.

Wie zelf wat circulaire's wil ontvangen vrage er om. Succes! Gaarne steeds contributiebetaling per giro aan no. 93038.

Voor het Bestuur:
De Secr.-Penningmeester
J. C. BAARS,
Jagereweg 42, Telefoon 1358.

Afdeeling Amsterdam.

De reis naar de Koloniale Tentoonstelling te Parijs.

Als antwoord op de vele aanvragen wordt hierbij medegedeeld dat de reizen thans zijn vastgesteld op 15 Juni, 29 Juni en 20 Juli.

Bij voldoende deelneming kunnen natuurlijk nog meerdere reizen worden ingelascht, hiervoor is echter absoluut noodig dat definitief zes weken van te voren bekend is hoeveel personen daaraan wenschen deel te nemen, dit vooral met het oog op de hotelruimte te Parijs.

Aanmeldingen van andere Afdeelingen zijn hartelijk welkom, wellicht kunnen de diverse Secretarissen clubjes vormen.

Door den grooten omvang der correspondentie welke dagelijks bij mij binnenkomt, is het mij niet mogelijk alle vragen te beantwoorden. Ik heb deze dan ook in handen gegeven van het American Express Reisbureau in Amsterdam, welk bureau het technische gedeelte van deze reizen verzorgt.

Uitvoerige programma's zijn in voorbereiding.

Aanmeldingen worden zoo spoedig mogelijk tegemoet gezien onder vermelding van:

1e. duidelijk naam en adres;
2e. aantal personen en familierelaties (echtpaar, broer, zuster, enz., enz.);
3e. aantal één- of tweepersoonskamers;
4e. datum der reis (15/6, 29/6, 20/7);
5e. wanneer en op welke wijze deposito van *f* 10,— per persoon wordt overgemaakt.

L. D. PETIT,
Secr. Afd. Amsterdam.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Aan de leden der afdeeling Den Haag van „Oost en West".

In het belang der administratie en ter vermijding van omslachtigheid wordt men beleefd verzocht de jaarlijks verschuldigde contributie rechtstreeks te voldoen aan den Secr.-Penningmeester der afdeeling Den Haag, den heer J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12, Den Haag, giro no. 135120 — en dus niet aan het Algemeen Secretariaat.

Malaise.

Het lid onzer Vereeniging, de heer D. v. Elsas, deed in keurige uitvoering en handig formaat een in den boekhandel verkrijgbaar werkje het licht zien onder bovenstaanden titel.

Schr. schetst de verschijnselen en oorzaken der heerschende malaise in de volgende hoofdstukken:

1. Oorlogsperiode 1914—'18, internationaal bezien;
2. Rusland als apart verschijnsel;
3. 1914—1918 nationaal bezien;
4. Over loonen en welvaartsverband;
5. Goederenmarkt en wat ermêe samenhangt;
6. Effecten- en Geldmarkt van New-York en Amsterdam uit, bezien......

Uit die inhoudsopgave blijkt de veelomvattende studie welke de schr. aan zijn onderwerp dat een ieders aandacht heeft, wijdde, en hij geeft aan het slot van zijn boekje van een 180 bladzijden dat met overzichten en tabellen gedocumenteerd is, de middelen aan welke tot herstel kunnen leiden.

Complete Jaargangen.

Complete Jaargangen 1930 K.W. **ad f 2.50 verkrijgbaar bij het Algem. Secretariaat, Korte Voorhout 6, Den Haag.**

VAN DE REDACTIE.

Radiotelefoonverkeer met Indië.

Gedurende de maand Februari 1931 werden in het radiotelefoonverkeer met Ned.-Indië in totaal 305 gesprekken gevoerd, waarvan er 125 in Nederland en 180 in Indië werden aangevraagd.

Van de hier te lande aangevraagde gesprekken hadden er 54 betrekking op zakelijke en 71 op familieaangelegenheden. Voor Indië bedroegen deze aantallen resp. 63 en 117.

In totaal werden 133 gesprekken in Nederland van huis uit gevoerd, waarvan in Nederland 52 en in Indië 81 werden aangevraagd.

In het radiotelefoonverkeer Europa—Indië via Nederland werden in Februari in totaal 5 gesprekken gevoerd, n.l. met België 1, Engeland 2 en Frankrijk 2.

Luchtmail voor Indië.

Met het vliegtuig, dat 5 Maart j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken, werden 24 zakken luchtpost verzonden met een totaal gewicht van 189 K.G. 800 G. bruto en 176 K.G. 860 G. netto.

De zending bevatte 13379 brieven beneden 5 gram, 163 briefkaarten en postwissels; 6696 stukken zwaarder dan 5 gram; 869 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; totaal 21107 stuks.

Boottrein Stoomvaart Maatschappij Nederland.

Het Agentschap der N.V. Stoomvaart Maatschappij Nederland de firma Crans & Co, alhier, meldt, dat de boottrein van het thuisvarende mailschip „Koningin der Nederlanden", dd. 13 Maart a.s. te Genua verwacht, Zaterdag 14 Maart a.s. des morgens 9.50 uur v.m. aan het Station Staatsspoor in den Haag verwacht wordt.

Adresverandering.

Den leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland, aan den Administrateur der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag; in O.-Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den heer L. M. F. Plate, Bromostraat 9, Malang; in Suriname aan den heer H. J. Wolff, en in Curaçao aan den heer H. J. C. Bodenburg Hellmund, Secretaris der aldaar gevestigde Afdeeling.

Vereeniging „Oost en West”

Opgericht den 3den Mei 1899.

Bij het Informatiebureau van de Vereeniging „Oost en West”, Korte Voorhout 6, en bij de firma Martinus Nijhoff, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. *Een boekje over onze Oost voor hen die er niet geweest zijn.* (2de druk). Prijs *f* 0.50 per exempl. en *f* 0,03 frankeerkosten.

b. *Onze West* (3e herziene en omgewerkte druk), bestaande uit: I. *Suriname*, door Fred. Oudschans Dentz; II. *Curaçao*, door W. R. Menkman. Prijs *f* 1,25 per exemplaar en *f* 0.06 frankeerkosten.

c. *Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Gewesten:* Werkkring en Vooruitzichten.

d. *Emancipatie-Toespraak*, door Th. A. C. Comvalius. Prijs: *f* 0,25 per exemplaar en *f* 0,01½ frankeerkosten.

No. 1. *De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.* (2de, geheel omgewerkte druk, met 8 foto's). Prijs *f* 0.75 per exemplaar en *f* 0.03 frankeerkosten.

No. 2. *De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie* (3de, verbeterde druk). Pr. *f* 0.75 per ex. en *f* 0.06 frankeerkosten.

No. 3. *De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië* (2de verbeterde druk). Prijs *f* 0.50 per exemplaar en *f* 0.01½ frankeerkosten.

No. 4. *De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.* (3de, verbeterde druk). Prijs *f* 0.75 per exemplaar en *f* 0,03 frankeerkosten.

No. 5 Uitverkocht.

No. 6. *De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.* (3de, geheel herziene druk). Prijs *f* 0,25 per exemplaar en *f* 0,03 frankeerkosten.

No. 7. *De vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Ned. Indië, enz.* Prijs *f* 0,25 per ex. en *f* 0,04½ frankeerkosten.

No. 8. *De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië.* Prijs *f* 0,20 per exemplaar en *f* 0,03 frankeerkosten.

No. 9. *De Ambtenaar bij de Gouvernementsmarine in Nederlandsch-Indië* (herziene uitgave 1922, prijs *f* 0,20 per exemplaar en *f* 0,03 frankeerkosten).

No. 10. *De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.* (3de, herziene uitgave). Prijs *f* 0,75 per exemplaar en *f* 0,04½ frankeerkosten.

No. 11. *De Geëmployeerde bij de Rubber- (caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederlandsch-Indië.* Prijs: *f* 0,40 per exemplaar en *f* 0,03 frankeerkosten.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië, den Heer L. M. F. Plate, Bromostraat 9, Malang.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Korte Voorhout 6, 's-Gravenhage.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

G. E. ter Haar, hoofdonderwijzer O.L.O. Weststr. 41, Den Helder; mr. J. C. W. Brunings, rechterlijk ambt., van Breestraat 105, Amsterdam (Z.).

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Dr. L. Adam, assistent-resident bij den Alg. Bestuursdienst, Willem de Zwijgerlaan 151, Den Haag; H. R. Rookmaaker, assistent-resident der Noordkust van Atjeh, Copernicusstraat 141, Den Haag; M. le Fontaine, assistent-resident bij den Alg. Bestuursdienst, Poste restante, Amsterdam; J. G. Houtschilt, boekhoudkundig ambtenaar 1e kl. bij den Belastingdienst, Hoefkade 655, Den Haag. Mr. J. C. Brons, president van het Hof van Justitie van Suriname, Westzeedijk 104, Rotterdam.

Mej. L. Harteveld, onderwijzeres b.h. O.E.L.O., Sportlaan 80, Den Haag; mr. G. W. Nijhuis, voorz. v. d. Landraad te Malang, Emmastr. 62, Den Haag; Th. G. van Alphen, landbouwconsulent 1e kl., te Magelang, Langendijkstraat 21, Haarlem; P. H. Matthijsen, kweekschoolonderwijzer b.d. Openb. Holl. Inl. Kweekschool te Fort de Kock, van Aerssenstraat 282, Den Haag.

Met Pensioen.

Ir. J. A. Verhoog, hoofding. van den Rijkswaterstaat en 's lands B.O.W., Gr. Hertoginnelaan 105, Den Haag; A. de Geus, voorheen wnd. dir. aan de Bestuursschool, Sperwerlaan 1, Den Haag; mevr. A. M. C. J. Leonhards, geb. v. d. Kolff, commies 1e kl., P. T. T.-dienst, Drijenscheweg 10, Oosterbeek; W. Ch. Leyding, Staringstraat 6a, Alkmaar.

Financieele Berichten.

Opgave van de N. V. Haagsche Boaz-Bank,

Molenstraat 45, Den Haag.

Noteeringen ter beurze van Amsterdam.

		2 Mrt 1931	9 Mrt 1931
Aandeelen	Koloniale Bank	145	142
„	Ned. Ind. Handelsbank	131½	130¼
Cert. aand.	Ned. Handel Mij.	149¾	149
Aandeelen	Alg. Exploratie Mij.	92¾	$86\frac{11}{16}$
„	Kon. Petroleum Mij.	$291\frac{1}{8}$	287¾
„	Rubber Cult. Mij. A'dam.	111¾	112½
„	Ned. Ind. Suiker Unie	168	165½
„	Ned. Scheepvaart Unie	132¾	133¼
„	Handelsverg. A'dam	386¼	378½
„	Deli Batavia Mij.	282½	260
„	Deli Maatschappij	289½	266½
„	Senembah Mij.	329	319
„	Deli Spoor	156	152
„	Ned. Ind. Spoorweg Mij.	166	155¼
„	Philips Gloeil. (nieuwe)	$227\frac{1}{8}$	228¾
Cert. aand.	Margarine Unie	198½	202

Wisselkoersen	Verkoop
Londen	12.11¾
New York Cable	2.49½
Berlijn	59.35½
Parijs	9.76¾
Brussel (Belga)	34.77½
Zurich	48.01
Weenen	35.10

Er zijn tijden van geringe kooplust, waarin de verkooper nog meer van zijn beenen dan van zijn tong moet eischen. (Maandblad „Succes”).

Mutatiestaat van 4 tot 11 Maart '31

Nieuwe Leden:	**Voorgesteld door:**
C. J. J. Kessler, Luit.-Kol. der Inf., Nijmegen, St. Annastraat 116.	den heer J. G. Lutz te Nijmegen.
J. van Engelenburg L. C.zn., Nijmegen, Groesbeeksche Weg 266.	den heer Mr. C. Offerhaus te Nijmegen.
Dr. H. J. H. van Lienden, Huize „Marianne”, St. Anna 18, Nijmegen.	den heer Dr. J. G. Bantjes te Nijmegen.
B. van Drimmelen, Notaris, Apeldoorn, Anna Paulownalaan 20.	den heer J. C. Baars te Apeldoorn.
J. C. Stridiron, Apeldoorn, Koningin Hortensel. 55.	Eigen aanmelding.
Mevrouw M. C. Vrijdag—Gerk, Hilversum, Jan Steenlaan.	den heer J. A. Stockmeier te Hilversum.
J. L. Alers, Oud-Administrateur in de Cultures, Den Haag, Palinglaan 14.	den heer Dr. L. F. C. Alers te Hilversum.
Mevr. A. E. van Loon—Visser, Den Haag, Valkenboschkade 600.	Eigen aanmelding.
N. Heertjes, plv. Inspecteur Westersch L.O. te Djokjakarta.	Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West” te Malang.
C. Bitter, Groningen, N. Ebbingestraat 83a.	den heer J. Franke te Groningen.
Rectificaties: Mevrouw de Weduwe Dr. J. Huges—Struvé, Hilversum, Vermeerlaan 47. Mevrouw D. Uitdenbogerd, Nijmegen, Slichtenhorststraat 40.	

Nieuwe Begunstigster:	**Voorgesteld door:**
J. H. Vreeling, Nijmegen, Ziekerstraat 47.	den heer Dr. J. G. Bantjes te Nijmegen.

Afschrijvingen:

P. van Hoeve, Controleur B.B. te Padang.

Adresveranderingen:

M. J. Feekes, Den Haag, Obrechtstraat, van: 375, naar: 337.

P. J. Fourdraine, Den Haag, van: Oranjelaan 2G, naar: Oran eplein 84.

J. S. de Kanter, Resident, van: Den Haag, Lange Voorhout 25, naar: Weltevreden, p.a. Dep. B.B.

F. W. P. Roessel, Adm. Ambt. B.B., van: Den Haag, Verhulststraat 106, naar: Soerabaja, Sumatrastraat 43.

A. E. Bombeke, Onder-Directeur Centrale Kas, thans te Batavia-Centrum, Tanah Abang 56.

M. A. Evers, Kapitein Inf., van: Piroe, naar: Poerworedjo.

Mr. N. Makkes, Controleur B.B., thans te Selat-Pandjang (S.O.K.)

G. E. O. Roessel, Controleur P.T.T., thans te Soekaboemi, Selabatoeweg 83.

Mejuffrouw M. L. C. A. Hoogenstraaten, van: Den Haag, Bankastraat 111., naar: Nijmegen, Victoria-Hotel, Stationsplein f 5.—.

Jhr. Mr. C. H. J. van Haeften, Den Haag, van: Vondelstraat 234, naar: Kanaalweg 2.

Pasaroean Stoomtram Maatschappij, Den Haag, van: Schuytstraat 151, naar: Raamweg 21.